Könyvtár: Misetti I.

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

X. ÉVFOLYAM, 8. SZÁM. ÁRA: 80 FILLÉR 1968. MÁJUS 4.

1818 – 1968

Marx és napjaink

Százötven évvel ezelőtt, 1818. május 5-én Trier városában született Karl Henrich Marx, a nagy tudós és forradalmár, a proletariátus tudományos világnézetének kidolgozója.

Marx világnézetének kialakulására és későbbi fejlődésére is kihatott az, hogy a nagy műveltségű ügyvéd fia. Németország gazdaságilag fejlettebb tartományának a szülötte. A rajnai tartomány nagymértékben a francia forradalom hatása alatt állt, erősen hatottak rá a kapitalista fejlődés újabb tendenciái, és a rajnai városokban intenzív politikai harc folyt. Kedvező feltételek alakultak ki ahhoz, hogy a forradalmi demokrata értelmiség közel kerüljön a proletariátushoz, illetve, hogy néhány igen kiváló képviselőjük a proletariátus álláspontjára helyezkedjen.

A társadalmi élet problémái iránt korán érdeklődő Marx már fiatal korában a demokratikus nézetek hatása alatt állt. Fokozatosan kiábrándulva a német burzsoázia politikai tevékenységéből, meggyőződve a munkásosztály történelmi küldetésében — harcban volt: tanítókkal, harcostársakkal és gyakran saját nézeteivel is — jutott el Marx a baloldali hegelianizmustól a dialektikus történelmi materializmusig, a polgári radikalizmustól a következetes proletár forradalmárságig.

Korunk a dolgozó tömegekben rejlő hatalmas szociális energia ébredésének kora, a haladást képviselő új — a szocializmus — és az önmagát túlélt, a nagyarányú állami beavatkozás nélkül csak saját belső automatizmusai alapján ma már fejlődésképtelen régi — a kapitalizmus — közötti szükségszerű harc kora.

Marx egész élettevékenysége arra irányult, hogy az általa kidolgozott elmélet behatolva a tömegekbe, anyagi hatalommá váljék, és így elősegítse a szunnyadó szociális energiák ébredését. Korunk ideológiai harcában a haladást képviselő marxizmus—leninizmus alapja a marxi közgazdaságtan.

Marx közgazdasági vizsgálódásaiban nagyon fontos az értéktöbblet-termelés titkának feltárása, az árutermelő munka kettős jellegének mélyreható elemzése, és sorolhatnánk még sokáig azokat a tételeket, amelyekben Marx messze meghaladta a korábbi kiemelkedő gondolkodókat, így többek közt az angol klasszikus polgári közgazdászokat. Marx közgazdasági tanításának, a kapitalista termelési mód bonckés alá vett elemzésének lényege az, hogy a szocialista forradalom a történelmi fejlődés által megkövetelt szükségszerűség. Marx volt az első a társadalomtudományokban, aki közgazdaságilag megalapozta a szocialista forradalom elméletét. A marxi tanításokból kiindulva érthető csak meg a szocialista forradalom elkerülhetetlensége.

A marxizmus nemcsak a világ megmagyarázását tűzi ki célul, hanem annak átalakítását is, egy olyan társadalom létrehozását, amely méltó az emberhez. A marxista társadalomtudománynak ezt az új feladatát a fiatal Marx a következőképpen fogalmazta meg: *„A filozófusok a világot csak különbözőképpen értelmezték; a feladat az, hogy megváltoztassuk".* Ennek a feladatnak a megoldásához nyújt biztos segítséget Marx tanítása, és ez teszi Marx műveinek tanulmányozását szükségessé.

A polgári társadalomtudomány a marxizmus elleni harcban már sok módszert kipróbált. Nem vezetett eredményre sem a „cinkos" hallgatás, sem a marxi tételek nyílt tagadása. Napjainkban egy sajátos módszer van elterjedőben. Mivel Marx közgazdasági tanítását nem képesek megcáfolni, ezért néhány ún. „marxeológus" a marxi közgazdasági tételeket ma közvetve tagadja. Alkalomadtán még elismerő jelzőkkel sem fukarkodva „bizonygatják", hogy Marx milyen mélyrehatóan elemezte a XIX. század kapitalizmusát és tárta fel annak sajátosságait. Kérdezhetné valaki, mi bajunk akkor ezekkel a polgárokkal, ha ilyen „rendesek". A baj a támadás második lépcsőjével van. A szabadversenyes kapitalizmus és a monopolkapitalizmus közt meglévő tényleges különbségeket eltúlozva és abszolutizálva a két szakaszt egymástól teljesen független formációkként igyekeznek feltüntetni. Egészen más „a mai modern társadalom" célja, gazdálkodási módszere, vagy ha úgy tetszik modellje — mondják — mint a megelőző kapitalizmusé. A következtetésük az, hogy Marx tanítása, amely a XIX. századi helyzet elemzésén épült fel, napjaink körülményei közt már érvénytelen és történelmileg elavult. Ezzel a módszerrel a marxizmus mai aktualitását, érvényességét finom formában „tudományos" köntösben tagadják.

A valóságban azonban a mai kapitalizmus — az imperializmus — vizsgálata nem a marxi tanok állítólagos elavultságát bizonyítja, hanem azok érvényességét támasztja alá. A termelés mozgató rugói, a termelési viszonyok alaptípusa változatlan. A tőkésországokban végbemenő újratermelés elemzésénél nem hagyhatjuk pl. figyelmen kívül azt a marxi tanítást, hogy az akkumuláció a tőke értékesülésének és az értéktöbblet tőkésítésének dialektikus folyamata.

Természetesen Marx a monopolkapitalizmus sajátosságaival nem foglalkozhatott, nem ismervén azokat. Tudományos vizsgálódásai során az absztrakciós módszert alkalmazva azonban feltárt néhány olyan összefüggést, amelyet a történelmi fejlődés igazolt. Marx pl. nagyon világosan látta a monopólium és a konkurrencia kölcsönös feltételezettségét, dialektikus kapcsolatát.

„A monopólium — írta — létrehozza a konkurrenciát, a konkurrencia létrehozza a monopóliumot. A monopólisták konkurrálnak egymással, a konkurrensekből monopólisták lesznek." Marx bírálja az állammal kapcsolatos olyan nézeteket, hogy az csak az éjjeliőr szerepét látja el, vagy a protekcionisták helytelenül a történelmi demiurgoszát látják benne. A tőkés termelési mód ellentmondása pedig „bizonyos területeken *monopóliumot* létesít és ezért kihívja az állami beavatkozást."

Néhány polgári közgazdász a részvénytársasági formának a tulajdonviszonyokra gyakorolt módosító hatását használja fel a marxizmus elleni támadásnál. Marx foglalkozik a részvénytársaságokkal, és úgy tekinti őket, mint amelyek létrehozzák a kapitalizmus felszámolásának anyagi és szervezeti előfeltételeit. „A részvénytársaságokban a funkció elválik a tőketulajdontól, tehát a munka is teljesen elválik a termelési eszközök és a többletmunka tulajdonától. A tőkés termelés legmagasabb fejlődésének ez az eredménye szükségszerű átmenet ahhoz, hogy *a tőkét visszaváltoztassák* a termelők tulajdonává, de már nem elszigetelt termelők magántulajdona, hanem a társult termelők tulajdona, *közvetlen társadalmi tulajdon formájában.* Másrészt átmenet ahhoz, hogy az *újratermelés folyamat valamennyi funkcióját,* amelyek eddig még összefonódtak a tőketulajdonnal pusztán a társult termelők funkcióira, *társadalmi funkciókká változtassák."*

Napjainkban élénk vita tárgya az abszolút földjáradék kapitalizmusbeli nemlétezésének lehetősége. Néhányan azt állítják, hogy ez ellentmond Marx tanításának. Marx tanításának sem lényegéből, sem betűjéből nem következik az, hogy a kapitalizmusban a mezőgazdaság elképzelhetetlen abszolút földjáradék nélkül. Mint ismeretes, Marx több olyan esetet vizsgál, amikor a kapitalizmusban nem létezik abszolút földjáradék. Ezzel a kérdéssel kapcsolatban különösen figyelemreméltó A tőke IV. kötetében Rodbertusz földjáradék elméletének marxi bírálata.

A kapitalizmust elemezve Marx annak fő mozgástörvényeit tárta fel. Mai divatos szóhasználattal élve azt mondhatjuk, hogy makroökonomiai elemzést végzett. Az állami monopolkapitalizmus megerősödésével a polgári közgazdaságtanban is előtérbe került a makrofolyamatok elemzése. Ezt követelte meg az is, hogy a polgári közgazdaságtannak a kapitalizmus apológiáján kívül teljesítenie kell a másik funkcióját is, meg kell alapoznia a tőkés állam gazdaságpolitikáját. A polgári közgazdászok egyes kérdésekben akarva-akaratlanul Marxszal hasonló, vagy azonos megállapításra jutnak. Csak egy példára szeretnék utalni. Keynesnél a konjunktúra fő rugója a beruházások alakulása. Gondoljunk arra, hogy milyen szerepet tölt be Marxnál az állótőkefelújítás. A polgári közgazdászok egy része kezdi „felfedezni" Marxot. Ez derül ki az ismert angol keynesista közgazdász, Joan Robinson asszony szavaiból is. „Mindazon kérdések vizsgálata tekintetében, amelyeket ma fontosnak tartanak: növekedés és stagnáció, technikai haladás és a munkaerő iránti kereslet, a fejlődő gazdaság szektorális egyensúlya — ezekben a kérdésekben *a marxi elmélet* szolgáltatja *a kiindulópontot* az akadémikus tantételekkel szemben, amelyek hasznavehetetlennek bizonyultak."

Napjaink polgári közgazdaságtanának bírálatánál szintén fel tudjuk és fel kell használni Marx tanítását. Az ún. „neoklasszikus" elméletekben kísér a Marx által már sokoldalúan bírált Say-dogma. Schumpeternek és Keynesnek a koncepcióiban a Ricardo-Malthus vita néhány alapeleme elevenedik fel a kapitalizmus fejlődésének mai fokán.

Mit ad Marx a szocializmus politikai gazdaságtanához, teszik fel egyesek a kérdést. Természetesen azt várni, hogy a szocializmus politikai gazdaságtanának kérdéseit készen megoldva találjuk meg Marx műveiben, naívság, és aki ezt várja, az tényleg nem érti meg, hogy Marx nem csinált koncepciókat, óhajprogramokat és nem bocsátkozott kétes értékű profetikus jövendölésekbe. Marx rendkívül kevés helyen és nagyon szűkrefogottan ír a jövő társadalmáról, összehasonlítva azt a kapitalizmussal. Csak olyan állításokat engedett meg magának a jövőre vonatkozóan, amelyek a valóság viszonyairól tudományosan következtethetők.

Marx a szocializmus következő vonásairól tesz említést műveiben: a termelési eszközök társadalmi tulajdonának uralma; a kizsákmányolás felszámolása; a termelés célja nem a profitnövelés, hanem a társadalmi szükségletek kielégítése, a társadalmi munka tervszerű elosztása, és a vele való takarékosság; a termelőerők ésszerű elhelyezése; a termelés magasabb hatékonysága; a személyiség harmonikus fejlődésénez szükséges feltételek stb.

Napjaink ideológiai harca — a kispolgári ultrabaloldaliság és a szociáldemokrata opportunizmus elleni harc — szempontjából fontosak azok a gondolatok, amelyeket Marx a Gothai program kritikája c. művében fejtett ki az átmenettel, és a kommunista társadalom két fázisával kapcsolatban. Marx rámutat arra, hogy meg kell különböztetni a) az átmeneti időszakot, b) az első fázist — a szocializmust, és c) a felső szakaszt, — a kommunizmust — egymástól. A szocializmus nem egy rövid megállás a kommunizmushoz vezető úton, és nem szabad erőltetve átugorni. Marx egyértelműen meghatározta az átmeneti időszak államát. „A tőkés és a kommunista társadalom között van egy időszak, amelyben a tőkés társadalom forradalmi úton kommunista társadalommá alakul át. Ennek megfelel egy politikai átmeneti időszak is, amelynek az állama nem lehet egyéb, mint *a proletariátus forradalmi diktatúrája."*

Az új társadalmi rendszer elosztási viszonyait Marx nem tartja merev sémának. „Az elosztásnak a módja változik majd, magának a társadalmi termelési organizmusnak különleges fajtája, és a termelők megfelelő történelmi fejlődési foka szerint." Az elosztás módjára, mint látjuk, komoly hatása van az öntudatnak, az emberek fejlettségének.

Marx mindig, és nyomatékosan hangsúlyozta, hogy a kollektivista (szocialista) gazdálkodásnak a legracionálisabbnak kell lennie. A leggondosabban egybe kell vetni a társadalom eleven és holtmunka ráfordítását az elért eredménnyel.

Napjaink közgazdasági kérdéseinek tanulmányozásánál nem az a feladatunk, hogy nézeteink alátámasztására vagy ellenfeleink megcáfolására idézeteket, morzsákat keressünk Marx műveiben, hanem az, hogy az általa alkalmazott dialektikus módszert és forradalmi pártosságot elsajátítva tanulmányozzuk a valóság objektív törvényeit. Marx becsületessége és fáradhatatlan kitartása a kutatásban legyen számunkra a példa, amelyre a 150. évforduló emlékeztet.

Dr. Mihalik István

Díszünnepség

Marx Károly születésének 150. évfordulója tiszteletére egyetemünk az MSZMP Pártfőiskolával közösen, május 4-én, délelőtt 10 órai kezdettel, az I. előadóteremben kultúrműsorral egybekötött díszünnepséget rendez.

Az ünnepi beszédet dr. Friss István elvtárs, akadémikus, az MSZMP Központi Bizottságának tagja mondja.

Nyers Rezső elvtárs látogatása egyetemünkön

Április 25-én egyetemünkre látogatott *Nyers Rezső* elvtárs, az MSZMP PB. tagja, a KB. titkára és az egyetem vezetőivel folytatott beszélgetés után az I-es előadóban válaszolt az egyetem pártbizottságához beérkezett konzultációs kérdésekre. A zsúfolásig megtelt teremben az egyetemi pártbizottság titkára, *Szántai Kálmán* elvtárs nyitotta meg a konzultációt, és üdvözölte a megjelent vendégeket: *Polinszky Károly* elvtársat, művelődésügyi miniszterhelyettest, *Kahulits László* elvtársat, a művelődésügyi minisztérium főosztályvezetőjét, *Farkasinszky Lajos* elvtársat, az MSZMP budapesti bizottsága művelődési és propaganda osztályának helyettes vezetőjét, *Bacsó László* elvtársat, az MSZMP IX. kerületi bizottságának titkárát.

Nyers elvtárs megnyitójában hangsúlyozta, hogy nem előadást kíván tartani, a konzultációs jelleg azt is jelenti, hogy a feltett 27 kérdés tematikája eltérő, a kérdések között zárt, logikai kapcsolat nincs. A kérdéseket négy téma szerint csoportosította. Ezek

A gazdasági reform eddigi és várható hatásai, a gazdaságosság és az életszínvonal kapcsolata, a szocialista demokrácia érnyesülése a gazdasági életben és Magyarország szerepe a nemzetközi gazdasági együttműködésben.

Az első kérdéssel kapcsolatban a kezdeti pozitívumok között említette, hogy az átállás olyan konszolidált körülmények között és olyan zökkenőmentesen ment végbe, ahogyan az nem minden olyan országnak sikerült, amely hasonlóan nagyjelentőségű változásokat hajtott végre. Ehhez az is hozzájárult, hogy nem csupán 3 és fél hónapja, hanem az MSZMP határozatának nyilvánosságrahozatala óta hatnak társadalmunk életében a reform eszméi.

A gazdasági vezetés szemléletének változásairól szólva arról beszélt Nyers elvtárs, hogy a vezetők és a dolgozók ma már nem várják, hogy az állam oldjon meg minden problémát, felszabadultak az alkotó erők.

A termelés és az értékesítés is újfajta kapcsolatba lép: a termelő vállalatok megtanulnak a kereskedelem fejével gondolkodni és viszont.

A tervező és irányítószervek nem különítik már el a termelés és a beruházás folyamatát és egyre inkább „újratermelésben gondolkoznak". Azonban e tudati változások anyagi kihatásokkal is járnak és ezt elsősorban a fogyasztók érzik, pozítivan. Megszűnt az „eszi, nem eszi, nem kap mást szemlélet", máris érezhetők a gazdasági verseny hatásai.

Sokáig vitatott kérdés volt az új mechanizmus és a tervezés kapcsolata. Az itt jelentkező új vonások: a vállalatok formális tervezőből valóban önálló tervezővé váltak, a központi tervezés az új irányítási rendszerben jobb információs lehetőségekkel rendelkezik, *az eddig eltitkolt vállalati tartalékok egyre inkább feltárulnak.* Persze, ez utóbbiban az állam hatásának is szerepe van.

Az állam egyrészt gazdasági nyomással, a belső (és kismértékben a külső) piac potenciális konkurrenciaszerepével, másrészt, mint fogyasztó, a költségvetés új formáival szorítja a vállalatokat a népgazdaságilag kedvező irányba ható cselekvésre.

Ilyen eszköz például a hitelautomatizmus megszűnése, a költségvetési kiadások és a vállalati nyereségbefizetés szorosabb korrelációja, stb.

A mechanizmus azonban nem csodaszer — *mondta Nyers elvtárs*, de csoda lenne, ha e szer nélkül meg lehetne oldani a jövő gazdasági fejlődését. A termelőerők adott szintjén a kommunizmusra jellemző, erősen centralizált és részben naturális alapokon nyugvó gazdaságirányítási rendszert még nem lehet létrehozni egyfelől, és már nem lehet tovább fenntartani az erre emlékeztető eddigi szisztémát. *Rövid távon először a termékstruktúra rugalmas változása és a piaci egyensúly alakul ki, ezt követi 3—5 éven belül a dinamikus egyensúly létrejötte, amely a további gyors fejlődés alapja, és így alakulhat csak ki hosszútávon a tartósan gyors fejlődés lehetősége.* Most nem is fogjuk erőltetni a gyors növekedési ütemet — jelentette ki Nyers elvtárs — sőt a következő egy-két évben az eddigi növekedési ütem esetleg kissé le is lassulhat. Beruházási politikánkban akkor beszélhetünk hatékonyságnövelésről, ha a meglevő állóeszközök értéke 10%-ának megfelelő értékű lesz az új állóeszközök értékének összege. Az ipar és a mezőgazdaság várható fejlődési aránya nem haladhatja meg a 3:1 arányt.

Ezután az ipar és mezőgazdaság várható fejlődését elemezte ágazati bontásban, majd a magyar, a jugoszláv és a csehszlovák gazdaságirányítás hasonlóságairól és különbségeiről beszélt. A csehszlovák kísérlettel céljaink azonosak, csak a gyakorlati megoldások különböznek, igaz, azok alaposan. Felemás jelenségek is vannak náluk ebben, pl. nem a vállalat a legkisebb gazdasági egység, hanem 132 főigazgatóság irányítja direktívarendszerben a vállalatokat. Nem a nyereség, hanem a bruttójövedelem alapján ítélik meg a vállalatot, ami azért kérdéses, mert a veszteséges vállalat is kifizette előre, munkabér formájában a jövedelmeket és ez népgazdasági szinten veszteséges forrássá vált. A jelenlegi helyzetükkel kapcsolatban megjegyezte, hogy itt nincs szó a gazdasági reform valamiféle csehszlovák továbbfejlesztéséről, vagy „kétlépcsős végrehajtás" második lépcsőjéről, csak arról, hogy most következik majd az erről szóló párthatározatok valóban következetes végrehajtása.

A lakáshelyzet elemzése és néhány rövidebb kérdésre adott válasz után egy bennünket közelről érintő megállapítás következett. A közgazdászképzésről volt szó. *800 közgazdászt kérnek a vállalatok ez évben és 400 végez. Ez számszerűleg szép arány, csak az a szépséghibája, hogy az igénystruktúra és a kibocsátás nem fedik egymást.* Ezért javítani kell az igények előzetes felmérését, és ennek a szakbontásban is tükröződnie kell. Képezzük úgy a leendő közgazdászokat, hogy végzés után, ha szükséges, át tudjanak állni más szakra is — mondotta Nyers elvtárs.

A bér- és árkérdésben megismételte a párt álláspontját ezekről, és néhány érdekes új adattal támasztotta alá érvelését.

A szocialista demokráciáról szólva kijelentette, hogy pl.: a gazdasági életben az egyszemélyi felelős vezetés súlyának növekednie kell, a vezetőkiválasztás demokratikusabb módszereivel párosulva.

Végül a szocialista integrációról beszélt, majd a helyben beérkezett kérdésekre válaszolt. Igaz, egyik-másik kérdés feleslegesnek tűnt, vagy teljesen eltért a tárgytól, (többen el is mentek az előadóteremből), de aki ottmaradt, az élvezhette az érdekes és szellemes válaszokat a nemegyszer „rázósnak" tűnő kérdésekre.

Szatmári Jenő István

Épül a kollégium

Ezen a részen a munkások már az első emeleten tartanak.

(Fotó: Kádár)

KOLLÉGIUMAINK ÖNKORMÁNYZATA

Egyetemünk párt-végrehajtóbizottsága két hete megtárgyalta kollégiumaink helyzetét, problémáit és feladatait. Az elhangzottakról *dr. Vági Ferenc* tanszékvezető professzort, az ülésen megvitatott előterjesztés készítőjét kérdeztük:

Melyek voltak azok a kérdések, melyekkel az előterjesztés elsősorban foglalkozott?

— A jelentésben főként arra kerestem választ, hogy milyen legyen a kollégiumi élet, a kollégiumi tanulmányi és nevelőmunka. Részletesen foglalkoztam a kollégiumi önkormányzat teljessé tételével kapcsolatos feladatokkal is.

— Hogyan foglalná össze Vági elvtárs a jó kollégiumi tanulmányi és nevelőmunka jellemzőit, és mi a helyzet ezen a téren nálunk?

A kollégiumi munka az egyetem tanulmányi és nevelőmunkájában csak akkor lehet hatásos, ha szervesen kiegészíti egyetemünk KISZ-szervezetének munkáját. Ennek elérésére a jövőben egyeztetni kell a KISZ-szervezet és a kollégiumok munkatervét, így biztosítható lesz, hogy a kollégisták többsége példamutató munkát végezzen.

A kollégiumi alapközösségekben olyan szellemnek kell kialakulnia, hogy kollégistáink — többek között jó időbeosztás kialakításával — igyekezzenek maximálisan kihasználni az egyetem nyújtotta tanulási lehetőségeket.

(Alapközösségeken a kollégiumi szobaközösségeket értem.) Az oktatási reform eredményeképpen — mint ismeretes — jelentős óraszám-csökkenés várható valamennyi szakon, s az így felszabaduló időt a kollégista hallgatónak is az önálló munka fokozására kell felhasználniuk.

Azt mondhatjuk, hogy a szakmai képzés segítése terén a kollégiumok lehetőségei a tárgyi feltételek közismerten gyenge volta miatt nagyon szűkre szabottak, mégis van néhány olyan munkaforma, mely megfelelően támogathatja, kiegészítheti a szakmai képzést. Itt egyrészt az egyetemi tanulmányi munka segítésére gondolok (mozgósítás jobb eredmények elérésére, ellenőrző tevékenység az alapközösségeken belül), ezenkívül esetenkénti szakmai rendezvények szervezésében s az ismeretek elmélyítését, sőt az egyetemi követelményeken és feladatokon túlmutató önálló munka-műhelyek, kialakításában látom a kibontakozás útját most, amikor egyetemünkön minden vonalon az oktatás-nevelés intenzív formáinak bevezetése a cél.

— A tanulás leghatékonyabb formáinak megtalálását, bevezetését, maguknak a hallgatóknak kell megvalósítaniuk.

A jövőben is lesznek ugyan nevelőtanárok, akik segítenek, de a tanulással kapcsolatos fő problémák megoldását elsősorban kollégistáink öntevékenységre kell alapozni.

A tanulmányi munkát segíti az is, ha a kollégisták tanulmányi versenyeket rendeznek az alapközösségek között, konzultációkat szerveznek, elsősorban az elsőévesek számára.

Fontosnak tartom azt, hogy továbbra is kerüljön sor *szakmai előadások* rendezésére. E téren nem az előadások számának növelése a feladat, hanem a témakörök gondos kiválasztása. Elkerülendők az átfedések is a klubprogram és a kollégiumok programjai között. Lehetőség van például élménybeszámolók szervezésére, végzett hallgatókkal való vitákra, elsősorban vállalati témákról, problémákról.

Az ismeretek elmélyítését a sokoldalú érdeklődés felkeltését segítené elő a kollégiumokban — a TDK-hoz hasonló, de mellette működő — *szakcsoportok* létrehozása a legkiválóbb hallgatók számára. E szakcsoportok tagjai tevékenységükkel közvetlenül kapcsolódhatnának az egyetemi pro- és szakszemináriumokhoz, s már az első évfolyamtól kezdve kialakulhatna egy érdeklődési kör, irány, a további szakmai munkát illetően. Ilyenformán a szakcsoportok munkája kapcsolódna az egyetemi oktatáshoz, s az átlagosnál jobb felkészültséget biztosíthatna a csoporttagok számára.

A kollégiumoknak nagyobb szerepet kívánunk biztosítani egész egyetemünk életében.

Lehetővé kívánjuk tenni a diákbizottságok számára, hogy véleményezzenek a kollégista hallgatók segélyezési, fegyelmi és egyéb más fontos tanulmányi ügyeiben.

Kollégiumi szakmai csoportok nem kollégista hallgatókat is meghívhatnak vendégként vagy tagként a szakmai csoportokba. A kollégiumi diákbizottságok az egyetemi KISZ programmal összeegyeztetve szervezhetnek olyan szakmai, kulturális vitákat, amelyeken nem kollégista hallgatók is részt vesznek. A kollégista és nem kollégista hallgatók jobb együttműködésének, egymás kölcsönös segítésének megszervezése elő kell hogy segítse a tanulmányi eredmények javítását, a szakmai érdeklődés felkeltését s nem utolsósorban a politikai aktivitás megélénkülését is.

Milyen módosulás várható a kollégiumok irányításában?

— Jelenleg kollégiumainkban fél-önkormányzati rendszer alakult ki, mert a DB-k állami kinevezésű és fizetésű igazgatók vezetése mellett kaptak több jogot saját ügyeik intézésére.

A magam részéről a teljes önkormányzatra való áttérést már most is lehetségesnek tartom, a következő feltételek esetén: egységes kollégiumi működési szabályzat elfogadása, ennek alapján az illetékes egyetemi szerv kollégiumi felügyeletét és ellenőrzését, s a gazdasági ügyek operatív intézését továbbra is állami fizetési gondnok látja el.

A teljes önkormányzat kérdésétől függetlenül erősíteni kell a diákbizottságok szerepét a kollégiumok gazdasági ügyeinek szervezésében. A diákbizottságok számára mindenekelőtt lehetővé kell tenni, hogy javaslatokat tehessenek a pénzeszközök felhasználására, a kollégiumi felszerelések kiegészítésére, felújítások és javítások időpontjának kijelölésére és ütemezésére.

A teljes önkormányzat kialakításában és megvalósításában különösen számítunk a kollégiumi pártsejtek és a kari KISZ-szervezetek aktív közreműködésére.

Mivel a teljes önkormányzat kiépítése szervezetileg más intézkedéseket tesz szükségessé az új kollégium birtokba vétele után, mint abban az esetben, ha már a következő tanévtől kezdve valósulna meg, ezért az átállással talán várni lehetne az új kollégium elkészültéig.

Ezek voltak nagyon vázlatosan a legfőbb kérdések, melyeket az ülésen megvitattunk. A vitában felszólalók sürgették a kollégiumok és a KISZ-bizottság kapcsolatának megfelelővé tételét. Az elhangzott javaslatokat, hamarosan a többi dékánátus, KISZ-bizottság, Diákbizottság, a kollégiumi közösségek elé terjesztjük, s természetesen az itteni viták során elhangzó észrevételeket is figyelembe vesszük a kollégiumi munkatervek elkészítésénél.

Kurtán Lajos

Tájékoztató

Vizsgaidőszak:

a nappali hallgatók vizsgaidőszaka, az I—III. évfolyamon május 20.—június 22-ig; II. évfolyamon: május 20.—június 8-ig; IV—V. évfolyamon — beleértve a tervmatematika és tanárképző szakokat — május 2.—május 25-ig tart. *Esti levelező tagozat* I—III—IV. évfolyamán, valamint *a mérnök-közgazdászok* számára május 20.—június 22-ig; a II. évfolyamon május 20.—június 9-ig; az V. évfolyam hallgatói számára május 2-től, 25-ig lesznek a vizsgák.

Utóvizsgák:

a nappali hallgatók I—III. évfolyamán szeptember 2—24-ig; a II. évfolyamon június 10—15-ig; a IV. és V. évfolyamon az utóvizsgaidőszak május 27—31-ig tart. *Esti levelező* I—III—IV. évfolyamú hallgatói, valamint a *mérnök-közgazdász* tagozaton szeptember 2.—14-ig; II. évfolyamon június 10.—15-ig; V. évfolyamon május 27.—június 1-ig tehető utóvizsga.

Rendkívül indokolt esetben (tartós betegség külföldi út) a Dékán engedélyezhet vizsgahalasztást, illetve utóvizsgát — egy tárgyból — szeptember 30-ig.

Államvizsgaidőszak:

a nappali tagozat V. évfolyam tanárképző és terv-matematika szakán, valamint *az esti-levelező tagozat* V. évfolyamán június 5.—július 15-ig lesznek az államvizsgák. A nappali tagozat IV. éves végzős hallgatói *államvizsga II. szigorlata* a 4/1967—8. számú rektori utasítás alapján történik. *Az államvizsga I. szigorlat* valamennyi tagozat II. évfolyamán (kivéve a mérnök-közgazdász és tanárképző szak hallgatóit): június 19.—július 15-ig, illetve augusztus 25.—szeptember 7-ig tart.

Javító-államvizsga:

azok részére, akik a júniusi államvizsgán mindkét tárgyból — vagy a szeptemberi államvizsgán egy tárgyból —, sikertelen vizsgát tesznek, ismétlő, illetve javító államvizsgát tehetnek december 2—14-ig.

Mi is ott voltunk

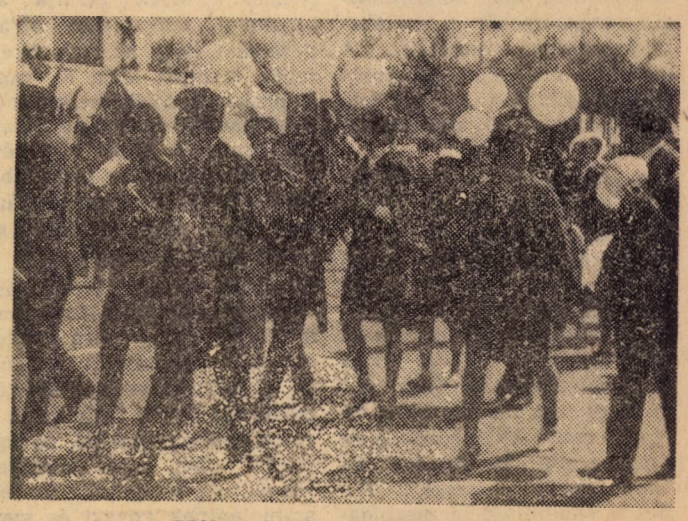

Május elsején a tribün előtt

Jutalmazottak

Az 1967. őszén meghirdetett Tudományos Diákköri pályázatra jelentős számú, összesen *39 dolgozat* érkezett be. A tanszéki javaslatok alapján a legjobb dolgozatok készítői között összesen *11 000 Ft* pályadíjat osztottak ki. (A TDK-dolgozatok részletes ismertetése helyhiány miatt lapunk következő számában kerül sorra.)

Jutalomképpen a Varsói Statisztikai és Tervezési Főiskola TDK konferenciájára utaznak:

Sólyom Csaba, Vita László (V. évf. terv-mat.), Budai Benjamin, Tarafás Imre, Juhász Pál (III. évf. ált.) és Siklóssy Ákos (III. évf. ipar).

800,— Ft-os jutalomban részesült:

Farkasházy Tivadar, Véghelyi József, Kaszics Miklós, Kiss Surányi Sándor, Hegedűs Erzsébet (IV. évf. terv-mat.) dolgozata.

600,— Ft-os jutalomban részesült:

Bauer Tamás IV. évf. ált., Hábetler Anna IV. évf. külker., Káposztás Ferenc V. évf. terv-mat., Homolya Ferenc IV. évf. agrár, Szarvas Beatrix, Gálik Mihály IV. évf. ipar., Komáromi Emese V. évf. tanár B., Bezselics Éva IV. évf. területi terv., Prókay Mária II. évf. ipar.

400,— Ft-os jutalomban részesült:

Laki Mihály IV. évf. ált., Szukics József III. évf. agrár, Verbóczky János IV. évf. közl, Enyedy József—Szerdahelyi László IV. évf. terv-mat., Czok Gyula—Kovács Zoltán IV. évf. agrár, Horváth Mihály IV. évf. ipar, Császár Zoltán, III. évf. ipar, Jakabffy Imre V. évf. terv-mat., Kónya Lajosné IV. évf. tanári B.

200,— Ft-os jutalomban részesült:

Fehér István, Dániel Anna IV. évf. külker., Iványi Katalin IV. évf. ipar, Maksay Gyöngyi, Kánai László, Csuk Ferenc III. évf. ipar, Dajka Miklós V. évf. terv-mat., Valentini Pál I. évf. ter. terv., Doszkocs Mária IV. évf. külker. szakos hallgató.

ELHELYEZŐ BIZOTTSÁG A GYAKORLATBAN

Még ezekben a napokban is tucatjával hozza a posta egyetemünkre a különféle vállalatok, intézmények kissé megkésett pályázati felhívásait. Érthető, hogy az elhelyező bizottság a hallgatók érdekeit szem előtt tartva, nem ragaszkodik szigorúan a hivatalos április 30-i határidőhöz. Igy ezek a felhívások is kifüggesztésre kerülnek majd május 3-án, az aulában elhelyezett hirdetőállványokon.

Különleges és nem várt probléma „aggasztja" most a szervezőket:

vajon lesz-e elég hirdetőállvány?

S hogy ez nemcsak amolyan üres viccelődés, annak alátámasztására csupán néhány számadat:

Az oktatási osztály kimutatása szerint, az idén 289 nappali tagozaton végző hallgató vár elhelyezésre. (A teljes létszámból levonták a társadalmi ösztöndíjasokat és a külföldi hallgatókat.)

Erre a 289 pályázóra több mint 800 pályázati felhívás jut!

A meghirdetett állások szakok szerinti csoportosítása is sok (zömében kellemes) meglepetést okoz. Az agrárszakon az idén 14 „szabad" hallgató végez. Ők vannak a legelőnyösebb helyzetben; 68 munkahely közül választhatnak. Az ipar szakon 263 munkahelyre 62 hallgató jut, a tervmatematika szakon 61:28 az arány.

De vannak ellenkező előjelű meglepetések is. A nemzetközi szakon végző 28 hallgató közül, csupán 14-en kapnak olyan állást, amely kifejezetten nemzetközi kapcsolatok képesítést igényel. Hasonló a helyzet az elméleti szakon. Csak 20 pályázati felhívás kéri ezt a specializációt, holott 31-en várnak elhelyezésre.

De még így sincs ok aggodalomra:

a pályázati lehetőségek szakok szerinti bontása, közel sem olyan merev, mint az talán az előző felsorolásból következne. Tehát

a hallgatók átléphetik a szak határait, minden kiírt munkaterületet megpályázhatnak.

A meghirdetett állások már említett globális száma mindenképpen optimizmusra ad okot. Amennyiben egy-egy állásra több szak hallgatói adnak be pályázatot, a szükséges rangsorolást ez esetben az a kari elhelyező bizottság végzi, amelyikhez hatáskörébe az állás jellegénél fogva tartozik. A rangsorolásba bevonják a hallgató szaktanszékének képviselőjét is.

Az elhelyező bizottság „véleményezte" a beérkezett pályázati felhívásokat az illetékes tanszékekkel együtt. Az így kialakult összkép azt mutatja, hogy az állások zöme jó, előnyös munkafeltételeket tartalmaz. S mivel ez így röviden leírva talán sablonosnak tűnik, mindenkinek azt ajánlom, hogy győződjön meg róla saját szemével. Lapunk megjelenésekor a pályázati felhívások már ott lesznek az aulában.

—joó—

Egyperces interjú

Megkérdeztük Szabó Kálmán rektor elvtársat, hogyan fog alakulni a jövő évben a kollégiumi férőhelyek száma?

— A kapacitás ugyanakkora lesz, mint eddig. Problémát elsősorban a fiú—lány-arány változása jelenthet. A felvetteknek csak a létszáma kötött, aránya nem. Előfordulhat tehát, hogy az egyes szakok fiú—lány helyigénye megváltozik, és a rendelkezésre álló kollégiumi férőhelyek között más megosztás válik szükségessé.

Úgy hallottuk, a Róbert Károly körúti kollégium megszűnik?

— Igen, de csak a jövő tanév második félévére. Akkor adják át az ELTE-nek új kollégiumát, egyetemünk ideiglenesen — az új kollégium beléptéig —, pedig az ELTE valamelyik kollégiumát fogja megkapni. Konkrét döntés még nem történt. A kérdésben Kahulits László, a Művelődésügyi Minisztérium főosztályvezetője illetékes.

Hogyan történik majd döntés a jövő évi kollégiumok közötti elosztás kérdésében?

— A döntésre augusztusban kerül sor, és szeretnénk bevonni a KISZ- és a kollégiumi diákbizottságok képviselőit is. Az alapelvek, amit igyekszünk szem előtt tartani: 1. Ne bolygassuk lehetőleg a negyedéveseket; 2. A szakok legyenek együtt, és az elsőévesek legyenek együtt, miután első éven szakosodás nem lesz a jövő évben. Ezeket egyidejűleg figyelembe venni nem könnyű feladat, de számítok a diákképviselet javaslataira!

Zala Ildikó

A VIT-re mennek

Százhúsz ország fiataljai jelezték már, hogy részt kívánnak venni a Fesztivál programjában. A kapitalista országok közül kiemelkedően nagy az érdeklődés Franciaországban és Olaszországban.

A július 28. és augusztus 6. között Szófiában megrendezésre kerülő *IX. Világifjúsági és Diáktalálkozó* előkészületei végső szakaszukba érkeztek. Már a bolgár fővárosban tartózkodik *Rodolfo Mechininek*, a DIVSZ elnökének vezetésével a Nemzetközi Előkészítő Bizottság, melynek feladata, hogy egyrészt irányítsa, illetve figyelemmel tartsa a helyszínen folyó építkezési, szervezési, programösszeállító és egyéb munkákat, másrészt állandó kapcsolatot tartson fenn az egyes országokban működő nemzetközi előkészítő bizottságokkal. Hazánkban a KISZ Központi Bizottsága — a VIT Iroda előterjesztése alapján —

elfogadta a négyszáz tagú magyar küldöttség összetételét és határozatban jelölte meg annak politikai platformját, részvételének célját, a küldöttek feladatát.

Viszonylag hosszú szünet, hat év után kerül sor ismét a Fesztivál megrendezésére, a világ haladó ifjúságának színpompás seregszemlélére. Olyan légkörben, amikor mind a „nagy" politikában, mind az ifjúsági mozgalomban kettős tendencia látszik érvényesülni: egyrészt a nézeteltéréseknek — több szinten is jelentkező — fokozódó éleződése, másrészt az agresszív reakciós erőkkel szembenállók tömörülése — nemzeti és nemzetközi méretekben egyaránt — a béke megmentésére, a népek szabadságának és demokratikus fejlődésének biztosítására. Nemcsak a vietnami háború, a latin-amerikai szabadságharc vagy az európai biztonság problémái, hanem a napjainkban lejátszódó lengyelországi, nyugat-németországi vagy éppen indonéziai események is élénken foglalkoztatják a különböző pártállású, az egyes kérdések megítélésében valószínűleg nem kis mértékben eltérő véleményt képviselő több ezer fiatalt, akik ma szerte a világon a szófiai találkozóra készülnek, hogy a „Béke, Barátság, Szolidaritás" hármas jelszavát magukévá téve, hitet tegyenek békevágyuk mellett és aktív támogatásukról biztosítsák az imperializmus egyre dühödtebb támadásai ellen küzdőket. A

Fesztiválon bárki részt vehet, aki elfogadja a VIT elveit és célját. Álláspontját szabadon kifejtheti, érvelhet, vitázhat.

A résztvevők senkire nézve kötelező határozatokat hozni nem fognak. Az emberiség sorsáért érzett felelősség, mint belső kényszer kell, hogy a nemre, fajtára, világnézetre nézve egyaránt különböző fiatalokat egybeforrassza, a döntő kérdések megítélésében egységes állásfoglalásra késztesse.

Mi, szocialista fiatalok sohasem tagadtuk, hogy

a VIT-et fel akarjuk és fel is fogjuk használni eszméink népszerűsítésére, gazdasági eredményeink és társadalmi-politikai gyakorlatunk megismertetésére.

A szocialista országok mindig is egyetértettek a találkozót kezdeményező és annak megszervezését vállaló Demokratikus Ifjúsági Világszövetség tevékenységével, erkölcsileg és anyagilag egyaránt támogatták annak működését. Ezen országok küldötteinek egységes fellépése alapvető biztosítéka lehet — mint ahogy a múltban is az volt — a Fesztivál sikerének. Az utóbbi években történtek azonban a mi kapcsolatainkban sem egyértelmű változásokat eredményeztek. Előfordulhat, hogy egyik vagy másik szocialista ország ifjúságának küldöttei nem lesznek jelen Szófiában, vagy ott a mienkétől eltérő véleménynek adnak hangot. Ennek ellenére szerintem a fő feladat csakis abban állhat, hogy a „Béke. Barátság, Szolidaritás" szellemében közös erővel, cselekvő módon veszünk részt az antiimperialista egységfront kialakításában.

Az eddigi jelek szerint a szófiai találkozó a VIT-ek történetében a legnagyobb szabású lesz.

Külön kell említést tennünk a Német Szövetségi Köztársaságról, ahol eddig rendőrileg akadályozták az ifjúság képviselőinek a VIT-en való megjelenését; akinek mégis sikerült eljutnia a korábbi találkozókra, arra hazatérte után súlyos büntetés várt. Ebben az évben viszont a bonni kormány nemcsak, hogy megengedi, hanem kifejezetten támogatja, hogy a német fiatalok — mindenekelőtt diákok — Szófiába utazzanak. Ma még nem egészen világos, hogy a „nagy koalíciónak" ez a lépése a puszta propagandafogáson túlmenően — mennyiben értékelhető az NSZK „új keleti politikájának" részeként, valamiféle fellazítási szándékként avagy tudható be a múlt évi és az idei — nemcsak Nyugat-Berlinre, hanem a szövetségi köztársaságra is kiterjedő — fenyegető diákmegmozdulások leszerelésére tett engedménynek.

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség küldöttségének egyetemünk képviselői kb. egy százalékát teszik ki. Egy fő a politikai delegációban, míg hárman az ún. szakértői csoportban kaptak helyet. Ez utóbbi egy harminctagú „különítmény", melynek két-három idegen nyelvet beszédfokon ismerő tagjai vesznek részt elsősorban a különböző tanácskozásokon, kerekasztal-konferenciákon vitafórumokon. Igyekezni fogunk azokban a valóban forró júliusi-augusztusi napokban úgy helytállni, hogy megbecsülést szerezzünk a KISZ-nek, az egész magyar ifjúságnak és a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemnek is.

L. I.

A szovjet gazdasági reform eddigi tapasztalatai

A Szovjetunióban körülbelül 7 ezer gyár tért át eddig a tervezés és a gazdasági ösztönzés új rendszerére. Ez kb. 10 millió munkást, mérnököt és tisztviselőt jelent. Ezek a vállalatok a szovjet ipar össztermelésének 40%-át képviselik.

„A gazdasági reform horizontjai" címmel közli a *Trud* című szovjet lap *T. Sz. Hacsaturov*, ismert szovjet közgazdász cikkét a szovjet közgazdaságtan különböző problémáiról. Hacsaturov akadémikus cikkében sok figyelmet szentel a szovjet közgazdászok új káderei előkészítésének és a reformmal kapcsolatos gazdasági problémáknak. Ma, majdnem két évvel a reform kezdete után, új tervezési és gazdasági ösztönzési feltételek mellett gyárak, üzemek ezrei dolgoznak — írja.

Ma még nyilván korai teljes következtetéseket levonni abból, hogyan oldották meg a Szovjetunióban a gazdasági reform támasztotta bonyolult gazdasági feladatok összességét, mert egy sor ipari, közlekedési vállalat még a régi rendszer szerint dolgozik.

Ennek ellenére az új tervezési és gazdaságösztönzési rendszer pozitívumai már láthatók.

A tervezés tökéletesítésével együtt a reform előtérbe helyezte *az önálló gazdaságos elszámolás bevezetésének kérdését, az anyagi érdekeltség és gazdasági ösztönzés rendszerének megjavítását.* Ez megköveteli egyben — erkölcsi és anyagi — felelősségrendszer kialakítását fentről lefelé: a minisztériumoktól, főigazgatóságoktól egészen a vállalatokig.

Az egyik legfontosabb kérdés, amelyet a szovjet közgazdász cikkében kiemel: három ösztönzési alap kialakításának gyakorlata a vállalatoknál: az anyagi ösztönzés, a szociális-kulturális intézkedések, a lakásépítés és a termelés fejlesztése. Szerinte ezen alapok révén realizálódik a kollektívák anyagi érdekeltsége. A vállalatoknál jelentős alapokat hoztak létre. Azonban ezeknek kalkulációs rendszere egyelőre eléggé bonyolult. Az alapokat a nyereségből képezik, attól függően, hogyan teljesítették a vállalatok a számukra előírt mutatókat, a realizált termelés és a rentabilitás kérdéséből kiindulva.

Hacsaturov utal arra, hogy a vállalatok különbözőségét — jellegét tekintve ezeket az alapokat több mutatótól függően kell kiszámítani. Javaslata az, hogy *1. az ösztönzőalapok képzéséhez a normák előírásakor csupán egyetlen mutatóból induljanak ki: a realizált termelésből (nyereség). 2. hogy az anyagi ösztönzési alapot a százalékos béralapból csak egyszer (az elején) számítsák ki, azért, hogy a béralap következő változásai ne legyenek hatással az anyagi ösztönzési alapra.*

Érdekes része cikkének, hogy a gazdasági reform következő szakaszában nagyobb szerepe lesz a valóban gazdasági kapcsolatok kiszélesítésének. „Önálló gazdaságos elszámolású egyesülések lehetővé tennék, hogy jelentős mértékben egyszerűsítsük a közvetlen kapcsolatok, kétoldalú szerződések, és kötelezettségek rendszerét" — írja. Az önálló gazdaságos elszámolású egyesülések létrehozásának égető szükségessége logikusan következik a modern termelés szükségleteiből.

— sz —

Meghívó

Marx születésének 150. évfordulója tiszteletére egyetemünk *KISZ TDK-tanácsa és a Politikai Gazdaságtan tanszék* tudományos diákköre vitaülést rendez.

Május 8-án (szerdán), 14 órakor, a II. 214-es teremben:

VITAVEZETŐ: *dr. Erdős Tibor, egyetemi tanár.* Előadók: Spitzer György—Madarász Aladár (III. évf., ált.): „A marxi újratermelési elmélet és néhány rokon újratermelési modell". Csendes János (III. évf., ált.): „A termelés és a kapitalizmus marxi elmélete", Makara Klára (II. évf., ált.): „A pénz és a piac marxi elméletének „kritikája" két mai francia közgazdász munkájában".

Május 9-én (csütörtökön), 14 órakor, II. em. 214. teremben:

VITAVEZETŐ: *dr. Mihalik István, docens.* Előadók: Madarász Aladár—Spitzer György (III. évf., ált.): „Adalékok a marxi közgazdaságtan dualitás problémájához", Gulyás Mária—Juhász Pál (III. évf., ált.): „Az ázsiai termelési mód történelmi-politikai értékelése a XIX. és XX. században", Kővári György—Tarafás Imre (III. évf., ált.): „Az elidegenedés problémájához".

NEGYEDÉVESEK!

A május 4-ére hirdetett búcsúünnepség technikai okok miatt elmarad! Így az ünnepséget május 18-án, szombaton tartjuk meg.

Meghívók 10-étől igényelhetők a KISZ VB-n!

CÍMKÉPÜNK KOTROCZÓ ISTVÁN FELVÉTELE.

„TANSZÉK"

Szeminárium a Duna-parton

Idejében szólunk

Nyaktörő mutatvány

Papp Károly rajza

DUBITANDUM

GONDOLATAINKBAN Marx valahogy a Tőke alapján kelt életre. Amennyire „szimpatikusabbnak" látszik Engels hatalmas, mindent átfogó tudásával, könyörtelen, de szellemes, gúnyoros fricskáival, ahogy bizonyít, cáfol és megsemmisít —, épp úgy általában kevésbé tudunk „megbarátkozni" Marx erőteljes, elemző és szintetizáló képességével, stílusával.

Pedig...

Barátai emlékeiben sorra visszatér az a kép, amikor „családja, vagy vasárnap esténként barátai körében időzött. Ilyenkor ő volt a legkellemesebb társalgó, merő humor és szellemesség, s tiszta szívből tudott nevetni. Fekete, sűrű szemöldöktől övezett szeme ragyogott az örömtől és a csúfondáros iróniától, ha szellemes szót, vagy talpraesett feleletet hallott.'

Heves természetű volt — de egy gyerek könyörgő szemének sosem tudott ellenállni. Egyébként is imádta a gyerekeket; s azok is rajongtak ezért a „nagy, hosszú hajú és szakállú, jóságos barna szemű" férfiért. Órákon át gyermek tudott lenni gyermekei között, játszott, mesélt, nevetett. „Mikor lányai még kicsinyek voltak, azzal tette röviddé számukra a hosszú utat, hogy végnélküli, fantasztikus tündérmeséket mesélt nekik, amelyeket menetközben talált ki, s amelyek bonyodalmait az út hosszához mérten szőtte, s fokozta, úgyhogy a kicsik mesehallgatás közben megfeledkeztek fáradtságukról." („Marxnak páratlanul gazdag költői fantáziája volt, első irodalmi kísérletei költemények").

KÉT LÁNYA egyszer társasjáték közben egy sor kérdést adott föl Marxnak. Ebből a „gyónásból" maradt fenn a következő részlet:

Kedvenc erénye	**Egyszerűség**
Kedvenc erénye férfiaknál	**Erő**
Kedvenc erénye nőknél	**Gyöngeség**
Fő jellemvonása	**Állhatatosan egy célra törekedni**
Mit tart boldogságnak	**Küzdeni**
Mit tart boldogtalanságnak	**Meghódolni**
A bűn, amelyet a leghamarabb megbocsát	**Hiszékenység**
A bűn, amelyet a legjobban utál	**Csúszás-mászás**
Kedvenc időtöltése	**Könyveket búj ni**
Költője	**Shakespeare, Aiszkhülosz, Goethe**
Prózaírója	**Diderot**
Hőse	**Spartacus, Kepler**
Hősnője	**Gretchen**
Virága	**Babér**
Színe	**Vörös**
Kedvenc neve	**Laura, Jenny**
Kedvenc étele	**Hal**
Kedvenc életszabálya	**Nihil humani a me alienum puto** (Semmi, ami emberi, nem idegen tőlem)
Kedvenc jeligéje	**De omnibus dubitandum** (Mindenben kételkedni kell)

ÉS MÉG EGY VERSSOR volt, amelyet gyakran idézett — Dante szavai, amellyel a Tőke előszava is zárul: *„Segui il tuo corso e lascia dir le genti!"* „Menj utadon, s ne bánd, hogy mit beszélnek!"

László Gyula

Marx 1861-ben

...Hogy az anyag hatalmamban legyen

Marx munkamódszeréről

„Óriási volt, aki minden ködöt el tudott fújni a gondolat egéről."

Henri Barbusse

KÉT SZEMESZTER ALATT olyan tudásanyagot gyűrt le, amelyhez az akadémikus előadások lassú abrakolása mellett 20 szemeszter is kevés lett volna" — írja Marxról *Franz Mehring.* Tény, hogy kivételes képességű emberről van szó, de ez nem elég: *tudta,* hogyan kell tanulni, dolgozni.

Ifjú korában mindent megtett, hogy emlékezőtehetségét erősítse, és fejlessze. Például — *Hegel tanácsa szerint* — gyakorlásképpen költeményeket tanult meg kívülről — olyan nyelveken, amelyet nem tudott! Tanulmányai, tudományos munkái közben nem pusztán olvasott, hanem *átgondolta* mindazt, amit elolvasott; kivonatokat készített, és mellé feljegyezte saját gondolatait is. Füzeteit pedig időről időre átolvasta ,és az azokban összegyűjtött adatokat rendszerezte („...hogy az anyag a hatalmamban legyen és készenlétben álljon feldolgozásra" — írta saját módszeréről).

Hatalmas energiával, *csak így* lehetett elsajátítani azt, amit az előző korok tudománya nyújtott, márpedig Marx — *Lenint idézem* — „kritikailag átdolgozta mindazt, amit az emberi társadalom alkotott, egyetlen pontot sem hagyott figyelmen kívül."

Sohasem vállalkozott arra, hogy valamilyen kérdés kapcsán „bármilyen ítéletet mondjon", ha arra nem volt még kellőképp felkészülve, viszont — és ez mennyire jellemző Marx sokoldalú tudományos érdeklődésére! — késedelem nélkül hozzálátott a szóbanforgó kérdés beható tanulmányozásához. A tudományos kutatómunkától mindig azt követelte, hogy a kutató — mielőtt áttérne a végkövetkeztetések és az általánosítások kifejtésére — *teljesen* uralkodni tudjon a kérdésre vonatkozó egész anyagon. Magával — és így másokkal szemben is — mindig a maximálist állította követelményként: „Marx még legjobb dolgait sem tartotta elég jóknak a munkások számára, hogy *bűntettnek tekintette,* ha a munkásoknak csak valamivel is rosszabbat nyújtanak a legeslegjobbnál!" *(Engels)*

NEM FOGADOTT EL SEMMIT MÁSODKÉZBŐL, mindig az eredeti forrásokat kereste. Felkutatott minden, mások számára talán érdektelen könyvet, naphosszat és éjszakákon át dolgozott, amennyire csak egészségi állapota megengedte. Sosem elégedett meg egy adott helyzet vizsgálatával, mindig megkereste annak történelmi eredetét és előfeltételeit is. Ezekhez viszont rendkívül fontosnak tartotta, hogy megtanulja azokat az idegen nyelveket, amelyekre munkája során valamilyen forrásnak az eredeti nyelven való tanulmányozásához szüksége lehetett. Így tanult meg már 50. életévén túl oroszul is, de — és ezt szilárdan vallja — „az eredmény megéri a fáradtságot".

A Tőkéhez több, mint 1500 könyvet tanulmányozott át, óriási előkészületi anyagot halmozott fel. Művének közreadása előtt egész sor nagyobb munkát készített monográfiák formájában, saját nézeteinek tisztázására „oly lelkiismeretességgel, amely nem engedte számára, hogy következtetéseit rendszerezett formában közzé tegye, amíg formájuk és tartalmuk őt magát ki nem elégíti..." *(Engels)*

És emellett — a társadalmi és politikai harc állandó részeseként — előadásokat, felolvasásokat tartott, buzdított, lelkesített az utolsó percig...

Tudásszomj, kritika és önkritika saját munkáival szemben is, semmilyen munkától vissza nem riadni, minden akadály leküzdését megtanulni — ez az, amit Marxtól őszintén meg kell hogy tanuljunk.

L. Gy.

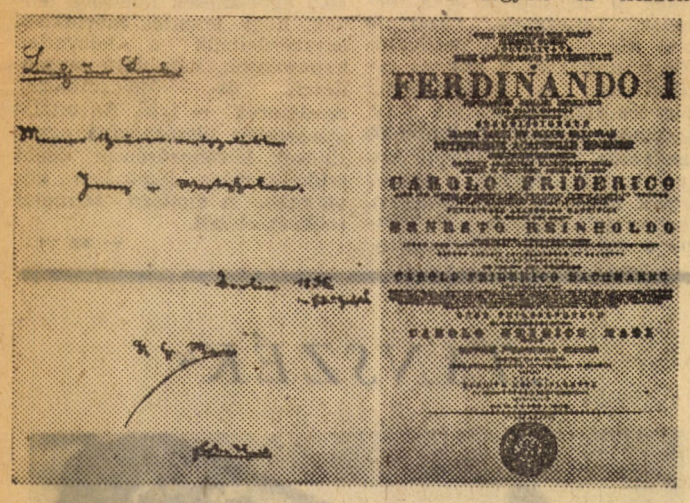

„A szerelem könyve" — Marx szerelmes versei jegyeséhez, Jenny von Westphalenhez. Marx 1836—37-ben több füzetnyi verset írt. Ez az első füzet címlapja. — Mellette Marx doktori diplomája, melyet a jénai egyetem filozófiai kara állított ki 1841, április 15-én

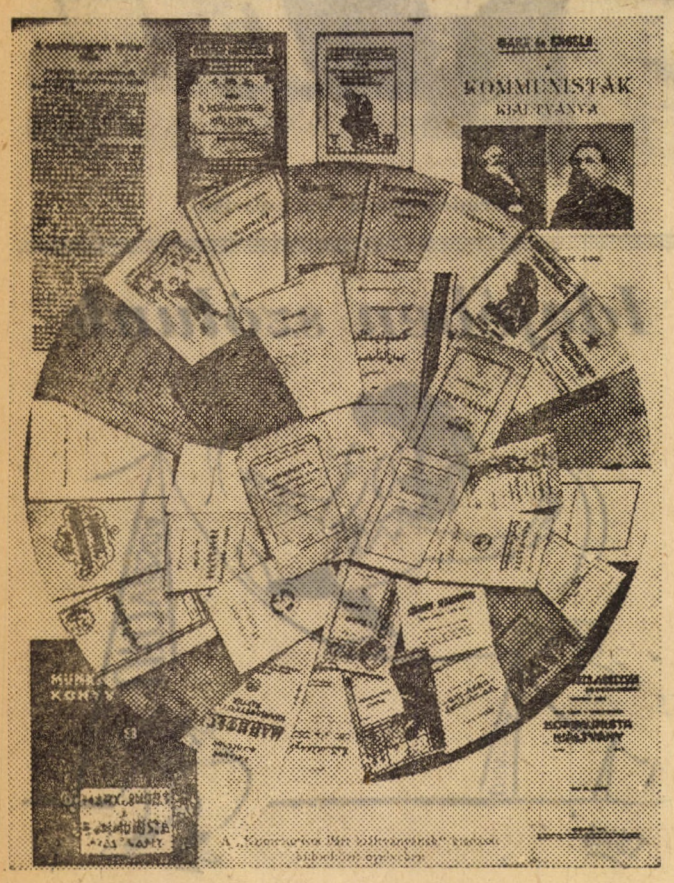

Marx — az egyetemista

Marx Károly érettségi bizonyítványának keltezése 1835. szeptember 14. A 17 éves fiú érettségi dolgozata nagy feltűnést keltett tanárai előtt, mind témaválasztás, mind gondolatgazdagság szempontjából. A feladat témája ez volt: „Egy ifjú gondolatai pályaválasztás előtt". A dolgozat bírálói szó szerint kiemeltek egy mondatot: „Nem mindig pályázhatunk arra az állásra, melyre hivatottnak érezzük magunkat. Társadalmi viszonyaink bizonyos mértékig már elkezdődtek, mielőtt még módunkban lenne megszabni őket."

Így villant fel először az ifjúban az a gondolat, melynek sokrétű kifejtése majdan a férfi halhatatlan érdemeivé lett.

A tizennyolc éves Marx

Még ez év őszén iratkozik be a bonni egyetemre. Apjának, Heinrich Marx jogtanácsosnak kívánsága, hogy a fiú ügyvéd legyen, és apja halála után az ügyvédi irodát továbbvigye. Marx a bonni egyetemen egy évet töltött. Életrajzírói szerint „valószínűleg nem is a jogtudomány kedvéért, mint inkább csak azért, hogy egyetemre járjon". Bonni éveiről nem sok adat maradt fenn, de annyi apjának hozzá írt leveleiből kiderült, hogy az ifjú Marx ekkor még nem sokat törődött a tudományokkal. Apja „vad tombolásnak" nevezte ezt az évet, s a „Karl-féle összefüggéstelen, eredmény nélküli számlák" miatt panaszkodott, s ezekkel a számlákkal a pénz klasszikus teoretikusa később is mindig hadilábon állt.

18 éves, amikor eljegyzi gyermekkori játszópajtását, Jenny von Westphalent. Ez a szép, de szülők által tiltott szerelem kíséri végig egyetemi éveit. Heinrich Marx határozott kívánsága, hogy a fiú a berlini egyetemen folytassa jogi tanulmányait. Ebben nem kis szerepet játszik az, hogy az apa szeretné minél messzebb tudni a két fiatalt egymástól. Egyébként nyilvános porosz patriotizmus is közrejátszott abban, hogy Berlint választotta, Egyébként nyilvános porosz patriotizmusa is meretlenek voltak a régi „Burschen aschaftoknak" azok a diákos vidámságai, melyet Marx apjának aggályoskodása szerint Bonnban eléggé kiélvezett.

Berlin ebben az időben a porosz reakció fellegvára. Marxnak ekkor még ellenszenves Hegel filozófiája, mely a berlini egyetemet uralta, s így az ifjú nem nagy kedvvel utazott Berlinbe. Marx 1836 októberében lett az egyetem hallgatója. Berlinbe érkezve először is a „szerelem" követelte a maga jogait. E „vágyakozással" telt s „reménytelen" szerelem három füzet versben nyilvánult meg. A költő egy évvel utóbb igen elítélően nyilatkozott szellemének e szüleményeiről, amikor szüleinek az első év eseményeiről beszámolt. De amint 1937. nov. 10-i nagy levelében szüleinek megírta: „a költészet csak kísérlet lehet, jogtudományt kell tanulni", pedig hajlama a filozófia tanulmányozásához vonzza. Ugyanakkor a gyakorlat mást mutatott. A hivatalos tanrenddel nem sokat törődött. Előadásokra nem nagyon járt, és a 9 szemeszter alatt mindössze 12 tárgyat vett fel, főleg a kötelező jogi tárgyakat, de valószínű, hogy ezeket is ritkán hallgatta. Az első időkben egyedül Eduárd Gans gyakorolt némi hatást szellemi fejlődésére. A kor neves gondolkodója büntetőjogot, és porosz államjogot adott le Marxnak. A kötelező tárgyakkal ellentétben Marx nagy energiával vetette magát a filozófiára. Logikát és filozófiát Gablernél, Hegel hivatalos utódjánál hallgatott, aki a nagy filozófus középszerű imádói közt is középszerű volt.

Mint gondolkodó fő, Marx már az egyetemen is önállóan dolgozott.

Áttanulmányozta Tacitus műveit. Első nagy, három évre tervezett társadalomtudományi munkája jogbölcselet volt, de a végén belátta, hogy hibás koncepció alapján dolgozik és abbamaradt az egész. A tanulás felmorzsolja egészségét. Miután felépül, „új hegelistákkal", az ún. „Doktorklubbal" kerül kapcsolatba, mely megszabja szellemi fejlődésének irányát. Hamarosan Bruno Bauer mellett a kör szellemi vezérévé válik. Marx itt ismerkedik meg közelebbről Hegel filozófiájával, mely ekkor még porosz államfilozófiának számít. Hamar felismeri a hegeli dialektika és Hegel államelmélete közti ellentétet. Marx szoros baráti köréhez tartozott néhány igazán újat akaró és kereső diák és tanár: Rutenberg, Bruno Bauer és Karl Friedrich Köppen.

Köppen „barátomnak a trieri Karl Heinrich Marx-nak" ajánlotta azt a féktelenül harcias írását, melyet 1840-ben, Frigyes porosz király trónraléptének 100. évfordulóján tett közzé.

Marx első komoly értéket jelentő filozófiai lépését az „öntudat filozófiája" segítette. Ide tartoztak a görög szkeptikusok, epikureusok és sztoikusok.

Marx 1839 őszén határozza el 8 szemeszter után, hogy hozzáfog doktori disszertációja elkészítéséhez. A mű elkészült, s 1841. április 15-én Jénában, Marxot filozófiai doktorrá avatják disszertációja alapján, mely a demokritosi és az epikurosi természetfilozófia közti különbségeket tárgyalta.

Ezzel értek véget Marx egyetemi évei, s az ifjú elindult az úton, melyet maga elé tűzött, harcolni a társadalmi igazságtalanságok ellen.

Rózsahegyi János

Jubileumi TDK-dolgozatok következtetéseiből

A marxi újratermelési elmélet és néhány rokon modell

1. Változó tőke értékét tekintve egyenlő az alkalmazott munkaerő értékével, a kifizetett munkabérrel. Anyagát tekintve magából a működő munkaerőből, azaz a szóban forgó tőkerész által mozgásba hozott eleven munkából áll. *A változó tőke 3 formában jelenik meg az újratermelési folyamatban.* Először pénzformában jelenik meg, melyet ugyanilyen értékű munkaerőre váltanak át. Ez potenciális változó tőke, pénz, amelyet munkaerő vásárlására fordítanak. A II. forma az egyetlen, amelyben a változó tőke valóban változik, tehát változó tőkeként működik, amelyben mint értékalkotó erő jelenik meg, az adott érték helyett, amellyel elcserélték. Harmadik forma, amelyben a változó tőke a termelési folyamat eredményében bebizonyította változását, a változó tőke eredeti értéke helyébe annál nagyobb értékű áru lép, az árutőke formájában meglevő változó tőke. (Tőke II. kötet 392—393. old.)

Így a munkás által megtermelt új érték a változó tőke értékének megfelelő része, tulajdonképpen a tőkés által előlegezett változó tőkét pótolja, de ez nem változtat azon, hogy ez az értékrész is új érték. Marx azért foglalkozik ilyen részletesen a változó tőke problémájával, amelynek mi csak egy logikai sorrendbe állított idézet koncentrátumát adtuk, mert kora polgári közgazdászai közt igen sok félreértés származott e kérdés helytelen megoldásából. Tulajdonképpen itt magában az újratermelési folyamatban bizonyos módig eltakart Me—P—A mozgásról van szó a munkás részéről, és a P—Me—A' mozgásról a tőkés részéről. A tőkés által a munkaerő vételére előlegezett potenciális változó tőke a munkás kezében nem változó tőke, hanem jövedelem, munkabér. De tekintve, hogy a munkást legtöbbször utólag fizetik, *mindig a tőkés kezében van a változó tőke értékének megfelelő értékrész különböző formában.* E kérdésnek azért szenteltünk nagyobb figyelmet, bár látszólag nem ide tartozik, mert azt hisszük, elég elhanyagolt terület, másrészt igen érdekes és lényeges mechanizmust világít meg, a munkabér-mechanizmust. Ismert az a tétel, hogy a munkás megkapja az általa létrehozott új érték egy részét, de nagyon lényeges az a forma, a munkabérforma, amely formában a munkás ebből az értékből részesül. Tehát a munkás ezt az értékrészt pénz formájában kapja meg, ugyanakkor az a termékrész, amely ennek az értékrésznek megfelelő munkát tartalmaz, a tőkés tulajdona lesz. *A tőkés nem fizet kétszer a munkásnak, egyszer munkabér és egyszer áru formájában, a munkás a piacon mint vevő, csak áruk, fogyasztási cikkek közönséges vevőjeként szerepel.* Erre a kérdésre még az újratermelés mechanizmusának vizsgálatakor visszatérünk.

E viszonylag hosszabb kitérő után nézzük meg a másik tőkerészt, az állandó tőkét, vagyis a felhasznált termelőeszközöket, illetve azok értékét. Ezek anyagukat tekintve termelőeszközökből, emberi munkával átalakított munkaeszközökből és munkatárgyakból állnak, értéküket pedig ezen áruk értéke jelenti. *Mindkét osztályban a tőke segítségével előállított termék értéke először két részre, az elhasznált állandó tőke értékére és új értékre, majd az új érték további két részre, az előlegezett változó tőkét pótló részre és az ezen felüli többletre, értéktöbbletre oszlik.* A tőkerészek az elhasznált tőkét képviselik, és nem az alkalmazott, illetve lekötött tőkét. Marx felteszi, hogy minden tőkerész megtérülési ideje egy év, így e feltételezés mellett viszonylag nem okoz nagy problémát a két kategória különbsége. De ő is nyomatékosan hangsúlyozza e különbséget. A C értékrész, amely a termelésben elhasznált állandó tőke értékét képviseli, nem azonos a termelésben alkalmazott állandó tőke értékével.

Azt hiszem e két kategória pontos tisztázása feltétlenül szükséges a modellek felírása előtt, és ez a politikai gazdaságtan dimenzióinak problémájához vezet el.

Emlékezzünk, hogy minden fizikai nagyság dimenzióját CGS rendszer segítségével fejezzük ki, ahol az egységek, amelyekkel kifejezzük a fizikai mennyiséget, meghatározzák ezen mennyiség dimenzióját.

Az első, aki következetesen alkalmazta a közgazdaságtanban a dimenziók meghatározásának módszerét a tanulmányozott mennyiségekre, *Jevons volt 1871-ben, a Theory of Political ECONOMY* című művében. Jevons számos hibát követett el a dimenziók meghatározásában. E témához tartozó további irodalmak közül megemlítjük még *Weksteed the Commen Sense of Political Economy és magának Langenak e téren publikált műveit.* (A fenti idézet a szerzők fordítása oroszból O. Lange könyve alapján.) A mi elemzésünkben a lange-i dimenzió rendszert alkalmazzuk, amelyet *Bródy András* általánosított.

Mintegy megelőlegezve a felállítandó modellt Pi-vel jelöljük az i-edik osztály termékét, akkor Pi=Ci+Vi+Mi; jelöljük K-val az i-edik osztályban felhasznált tőkét, akkor Ci+Vi=Ki.

A megtermelt termék és a felhasznált tőke dimenzióját jelöljük WT—^{1}-el. W az érték dimenziója, a T pedig idő dimenzió. Ezt a dimenziót az áramlás (flow, potok) jellegű jelenségekre alkalmazzuk.

A lekötött tőke jelölésére a W dimenziót vezetjük be, amellyel a (stock, zapasz) jellegű jelenségeket vizsgáljuk. Tehát, ha pl. a változó tőkét WT—^{1} dimenzióban mérjük, akkor az, az adott időszak, pl. egy év alatt ráfordított változó tőkét jelenti, ami értékben egyenlő az év folyamán kifizetett összes bérrel.

Spitzer György ált./III.

o

Az ázsiaiság kérdéséről és jelentőségéről Európában a XIX. és a XX. században

Tanulságos lehet legalább részben magyarázatot keresni arra, hogy a XIX. század végi és a XX. századi történetírásban — igen meglepő módon a marxista történetírásban is — milyen okok miatt szorul háttérbe az ázsiaiság vizsgálata és így az ázsiaiság specifikumainak feltárásával adódó módszertani tanulságok felhasználása. Hiszen kétségtelen, hogy az itt felmerült problémák elködösítése a történelmi materializmus és a politikai gazdaságtan alapvető kategóriáinak elszegényesítését lehetővé tette, sőt az európai történelemnek, mint a többitől különböző társadalmak történetének felfogását akadályozta. Így véleményünk szerint saját történelmünk valóságos tartalmának, minőségi jegyeinek megértését is erősen gátolta.

Mi egyik legfeltűnőbb hibának tartjuk, hogy „az ember anatómiája a majom anatómiájának kulcsa" elv egyoldalú eltúlzásával és félreértésével a „politikai felhőrégió" jelenségeinek európai analógiái alapján fejlettebb viszonyokat képzeltek e jelenségek mögé, mint amilyenek megvoltak. Az elméleti tudományosság, a bölcselet, a jog megjelenése mögé antik társadalmi viszonyokat, a középkori anarchia és újra meg újra helyreálló uralkodó piramis ciklikussága mögé hűbéri viszonyokat vetítettek. Ez utóbbi esetben a történettudomány kettős optikai csalódás áldozata lett. Egyrészt elhitte az európai feudalizmusról, hogy politikai ideálja — az uralkodó osztály viszonyrendszerét kifejező hűbéri piramis —, valóban őt jellemző társadalmi állapot, holott az európai viszonyok rövid történelmi pillanatoktól eltekintve, nem fértek bele ebbe a piramisba. Másrészt elhitte a középkori Kínáról, Indiáról, egyes szerzők az inka vagy azték birodalomról, hogy mert azokat jellemzi az uralkodó és a mandarinok hatalmi szervezetének piramisszerű sémája, azok a feudalizmus viszonyai között élnek. Így azt, ami nem a hűbériség sajátos minőségi jellemzője, hanem csak annak kifejezője, hogy az európai feudalizmus sem esik még túlságosan messze az őstársadalomtól — annak törzsi és törzsszövetségi arisztokráciájában az állammá szerveződéskor természetszerűen jelentkezik a piramisszerű hatalmi szervezetre törekvés —, ezt a viszonyrendszert a feudalizmus specifikumaként tételezte.

Egyrészt sokan feltételezték, hogy az árutermelésnek, a pénzfétisnek előfeltétele a magántulajdon. Így a fejlett és rendszeres kereskedelem, a kereskedelmi utak mentén képződő óriás városok és manufaktúrák ténye, az önálló jelentőségű árutermelés, a magántulajdon jelentős meglétét hitette el velük. E gondolatkör másik oldalán az a dogma áll, hogy a rendszeres kereskedelemnek, a pénznek fel kell bomlasztania a termelő közösségeket, ahogy a jobbágyfalut is felbomlasztotta: a használati érték korlátolt uralma alól az érték uralma alá kell hajtania a termelést. Ignorálták azt, hogy Marx nagyon is jól el tudta képzelni az évezredes kereskedelmet a társadalom hasadékaiban anélkül, hogy ez termelőtőkévé, valóságos magántulajdonná válna.

Másrészt eltúlozták a termelő eszközök szerepét. Morgan annak idején a görög törzsek kilépését a barbárság korából kapcsolatba hozta a vas felhasználásával. Ő ugyan hangsúlyozta az eszközök és a társadalomfejlődési korszakok „körülbelüli" összefüggését, de a marxista történészek jó része kézenfekvő elvnek látta, ha a történetírást úgy teszi materialistává, hogy a társadalom történetét közvetlenül összeköti a termelési eszközök történetével. A vasat az ókor végétől Kínában és Indiában is használták, tehát ott is véget ért az őstársadalom, megkezdődött a civilizáció története. De túl a vas felhasználásán: a termelőeszközök, a technika olyannyira magasabb fokot ért el sok területen — gondoljunk az öntözőrendszerekre, selyemszövésre, építkezésre, porcelán-, zománc- és papírgyártásra, robbanóanyagokra stb. — mint az európai ó- és középkorban, hogy képtelenségnek tűnt a társadalom fejlettségét minőségileg alacsonyabbrendűnek hinni az európainál. A termelőeszközök jelentőségének túlbecsülése mögött a termelőerők fogalmának egyoldalú felfogása húzódik meg.

Gulyás Mária — Juhász Pál állt. szak III.

Marx a legidősebb leányával, Jennyvel

A moszkvai Marx emlékmű

Kategorikus imperatívusz!

Ismert a kép Marxról, mint forradalmárról, mint tudósról — de mint Emberről, aki maga is tervszerűen tanul és tanít — alig tudunk valamit.

Wilhelm Liebknecht „Emlékezéseit" lapozgatom:

„— Kettős tekintetben, a szó szűkebb és tágabb értelmében mondhatom róla, hogy *tanítóm* volt. S minden téren követni kellett őt. Nem beszélek a közgazdaságtanról. A pápa palotájában nem beszélnek a pápáról... Én filológus voltam, s... hogy összeszidott egyszer, mert nem tudtam — *spanyolul!* Azonnal elővette egy halom könyv közül Don Quijote-ot, s rögtön nyelvleckét adott. Diez könyvéből, a román nyelvek összehasonlító nyelvtanából ismertem már a nyelvtant és a szóképzés alapelemeit, s így „Szerecsen" (barna bőre és ébenfekete haja és szakálla miatt kapta ezt a családi „csúfnevet") kitűnő vezetésével egészen jól haladtam, s jóakaratúan segítségemre volt, ha botladoztam, vagy megakadtam. S mily türelmes volt az egyébként oly viharosan türelmetlen Marx, amikor tanított. Csak egy látogató érkezése vetett véget a leckének. És mindennap vizsgáznom kellett, s a Quijote-ból, vagy valamilyen más spanyol könyvből fordítanom — amíg úgy látszott, hogy képességeimről eléggé bizonyságot tettem."

A közgazdaságtanról nemcsak kisebb, baráti körben, hanem nagyobb hallgatóság előtt is tartott előadásokat. (A brüsszeli munkásegyletben, 1850—51-ben Londonban stb.). A népszerűsítés, jobb megértés kedvéért ilyenkor előbb kimondott egy tételt — lehetőleg röviden —, majd azt hosszabb fejtegetésben magyarázta meg. Ezután felszólította a hallgatókat, hogy intézzenek hozzá kérdéseket — viszont, ha nem volt kérdésük, ő maga kezdett el vizsgáztatni, amíg csak meg nem győződött arról, hogy egyetlen hézag, félreértés sem maradt. Mint tanítónak, megvolt az a ritka tulajdonsága, hogy szigorúsága mellett sosem csüggesztette el hallgatóit.

Tanulni! Tanulni! Ez volt az a kategorikus imperatívusz, amire mindig — saját példájával is — figyelmeztetett. Logikusan gondolkodni, és a gondolatokat világosan kifejezni — erre kényszerített, és önkritikára: sosem tűrte, hogy megelégedjünk az elért eredménnyel."

L. Gy.

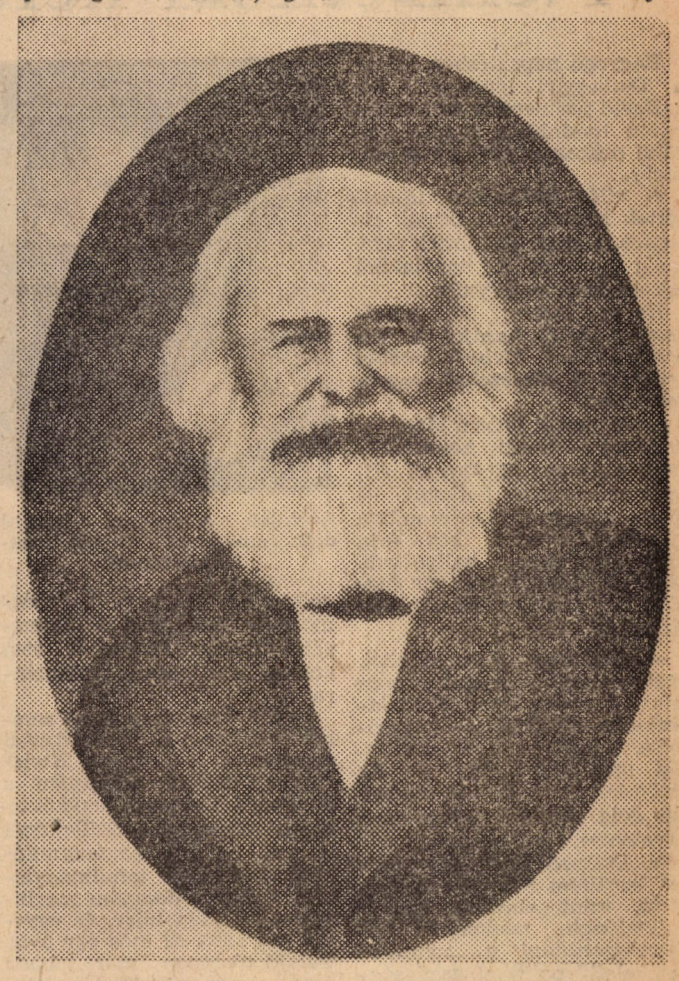

Marx utolsó fényképe, amely 1882 tavaszán Algériában készült

1818 - 1968

III. emelet 382

Halló, 138-as mellék?

— Igen. Közgazdász szerkesztőség. Tessék.

— *Az érdekvédelmiseket keresem.*

— A szomszéd szobában vannak, mindjárt küldök valakit közülük...

S ez így megy, nap mint nap. Keresik őket sokan a „házból", s még többen a városból. Óriási forgalmat bonyolítanak le. Hirdetnek, hirdetésre válaszolnak, üzemekkel, gyárakkal, munkalehetőségekről tárgyalnak, vidéki hallgatóknak albérletet szereznek, s felsorolni is sok lenne, mi minden irányban terjed ki tevékenységük.

Hogy állandóan egyetlen telefonunkon „ülnek", hogy néhanapján több telefonközponttal felér tevékenységünk, ezért már nem panaszkodunk. Úgyis hiába. Nem kapnak külön telefont...

Jó hallani azonban „munkában" egy olyan hús-vér bizottságot, amely nem ülésezik, tárgyal elsősorban, hanem közvetlenül az élet, a hallgatók jobb élete szolgálatában áll.

S mindezt hallgatók teszik. Ingyen és bérmentve. Szabad idejük jelentős részének feláldozásával, társaik érdekében.

— *Mikor és hogyan alakult ez a kitűnő intézmény?* — kérdeztük a bizottság jelenlegi vezetőjétől, *Koncz Margit* III. éves, tanár B-szakos hallgatótól.

— Itt Koncz Margit, az érdekvédelmiről... Foto: Kulcsár

— Hosszabb szünet után, 1966. februárban néhány KISZ-tag úgy döntött, hogy az általános kari KISZ-vezetőség mellett újra létrehozza az érdekvédelmi csoportot. Engem, mint gépírót fogadtak maguk mellé.

1967 februárban alakultunk át a KISZ VB mellett működő érdekvédelmi bizottsággá Juhász Pál vezetésével.

Ő azonban nagyor elfoglalt volt, s még a múlt év novemberében lemondott. A bizottság, mint addigi helyettest, engem választott meg vezetőjévé. Azóta csinálom, s mondhatom, igen nagy kedvvel.

Mik a bizottság főbb funkciói?

— A hallgatók számára évközi munkalehetőségeket szerzünk. Ide tartoznak a nyári és alkalmi munkák, például totó—lottóválogatás, sportpályákon mozgóárusítás, vagonkirakás, csomagolás, átárazás, pincér, segédmunkák, statiszta-szerep, s még sorolhatnám a legkülönfélébb lehetőségeket. Ezenkívül albérleteket szerzünk vidéki hallgatóinknak, újsághirdetések alapján tanítási, korrepetálási lehetőségeket biztosítunk, elbíráljuk a Népköztársasági ösztöndíj és a rendkívüli szociális segélyek odaítélését, s tagjainkból alakult a háromtagú menza-bizottság is.

— *Néhány számot kaphatok munkátok volumenéről?*

— Éves szinten 220 hallgató számára biztosítottunk nyári és alkalmi munkát, 216 albérletet és 90 tanítási, korrepetálási lehetőséget szereztünk, hogy csak a jelentősebb adatokat említsem.

— *Hány hallgató vesz részt munkátokban?*

— Tízen. Felosztjuk egymás között a fogadóórákat, s felváltva tartunk ügyeletet.

— *S mi az oka, hogy fogadóórák idején is sokszor hiába keresnek benneteket az ügyfelek?*

— Mi is csak egyetemi hallgatók vagyunk. Elhúzódhat az előadás, szeminárium, jöhet egy zárthelyi,. s nekünk is előfordulhat valami váratlan elfoglaltság. Igyekszünk azonban úgy megszervezni az ügyeletet, hogy ez minél kevesebbszer fordulhosson elő...

Kaptatok megfelelő támogatást munkátokhoz?

— Ezt nem mondhatnánk.

Nincs saját telefonunk, s egyetlen kis szobába vagyunk összezsúfolva mindhárom kari KISZ-vezetőséggel.

Bizony, ez nem nevezhető valami ideális állapotnak...

— *Az „ügyfelek", hallgatóink élnek az általatok teremtett lehetőségekkel?*

— Igen. Naponta számtalan esetben keresnek fel munkavállalás, albérlet, vagy tanítási lehetőség miatt. Amikor azonban már megkapták segítségünket, s elfoglalták új helyüket, a legtöbb esetben nem vesznek annyi fáradságot, hogy visszajelezzék: melyik lehetőséget választották...

— *Az illetékes fórumok elismerik munkátokat?*

— Igen. De anélkül is szívesen és örömmel végezzük. A legnagyobb elismerést azonban akkor kapjuk, ha egy-egy volt „ügyfelünk" a sikeres elintézés után visszaköszön...

Pongrácz György

A CONTACTOR és egyebek...

HEIKKI LOPPI jó húsban lévő, szakállas fiú, a műszaki főiskolán tanul kémiát, de újságíró akar lenni. Három éve szerkeszti főfoglalkozásban a Contactort, amely három diákszövetség közös orgánuma. Annak idején azért alapították, mert az akkor egyetlen helsinki diáklap túlságosan radikális húrokon játszott, s a három konzervatívnak számító diákszervezet: a Svéd Közgazdasági Főiskoláé, a Közgazdasági Főiskoláé és a Műszaki Főiskoláé nem érezte saját újságjának.

A lap vezetése elvileg egy úgynevezett igazgató bizottság kezében van, amelyben mindhárom diákszervezet képviseleteti magát, de gyakorlatilag a főszerkesztő határozza meg, mi kerül a lapba. A Contactor az oktatási időszakban hetente jelenik meg általában 12 oldalon, tízezer példányban. A cikkeket diákok és oktatók vegyesen írják, a munkatársak közül kb. húsz törzstagnak számít, a többiek csak ritkán jelentkeznek írásaikkal. Egy példány ára fél márka, azaz 3—4 forint, de a három diákszövetség tagjai ingyen kapják a lapot, legalább nyolcezer példány tehát nem hoz pénzt.

A cikkek nagyrésze művészeti, kulturális kérdéseket tárgyal, az egyetemi életről nem nagyon tudósítanak, azaz egy oldal áll a különböző diákklubok stb. rendelkezésére, hogy elég magas taksák ellenében hirdethessék rendezvényeiket. Minden számban megjelenik egy-két közéleti, politikai témát tárgyaló írás is, ezeket nemritkán maga Heikki Loppi írja. Néhány cikkében kikelt az amerikai kormány ellen, mire a diákszövetségek egyoldalúsággal vádolták, amiért nem bírálta a négereket és a vietnamiakat is. Szomorúan mondta, hogy nem sikerült megértetnie a diákvezetőkkel: nem lehet valaki egyszerre a vietnamiak és az egyszerre a néger egyenjogúsági mozgalom és a Ku-Klux-Klan oldalán, egyszerre a vietnamiak és az amerikai kormány mellett.

Közvetlenül a szerkesztővel folytatott beszélgetés után együtt ebédeltünk a Közgazdasági Főiskola diákszervezetének elnökével. Megkérdeztem tőle, mi a véleménye a Contactorról. Nem szabadna ilyen radikálisnak lennie — mondta, és a lap hibáit kifejezetten a szerkesztő rovására írta. Úgy néz ki — tette hozzá — hogy Loppi és a diákszövetség között elsimulnak az ellentétek. Ha nem így lesz — folytatta —, el is bocsáthatjuk a szerkesztőt.

★

— SIESSÜNK, FÉL EGYKOR FOGAD minket a rektor — mondta ott-tartózkodásunk utolsó napján Kari Karanko, a diákszövetség külföldi kapcsolatainak referense. Valami azonban közbejött, és csak két órával később találkozhattunk az intézmény vezetőjével. A közben eltelt időben bemutattak Asko Korpelának, a Főiskola adjunktusának, aki az elsőéveseknek ad elő politikai gazdaságtant.

— Vele vitatkozhatsz Keynesről, ha akarsz — mondta Kari.

Asko Korpela kedvesen meghívott dolgozószobájába, s nekem első dolgom volt szabadkozni:

— „A foglalkoztatottság, a kamat és a pénz általános elméleté"-t nem olvastam, csak egy kritikai „feldolgozását" ismerem, az eredetibe éppen csak belelapoztam, így hát nem leszek majd méltó vitapartner.

— Ugyan — válaszolta. — Én nem is láttam a könyvet, azt mondják, nagyon nehéz. Utóbb hozzátette, hogy persze látta, csak nem olvasta. Becsülöm a nyiltságát.

HEVESVÉRŰEK LEHŰTÉSERE: a szauna olyan, mint nálunk a testnevelési óra: az embereket általában mesterségesen két csoportra osztják: nőkre és férfiakra.

MEGÉRKEZÉSÜNK NAPJÁN TÖRTÉNT: Közölték velünk, hogy este a helsinki svéd egyetemi kórus jubileumi hangversenyére vagyunk hivatalosak.

— A kórus most ünnepli fennállásának 130. évfordulóját — magyarázta lelkesen kísérőnk. Kérdésünkre, vajon nem lehetne-e még 20 évig várni a hangversennyel, hogy akkor rögtön a 150. évfordulót ünnepelhessék, határozott nemmel felelt. A kórus modern „zenét" adott elő, küldöttségünk tagjai túl vannak minden veszélyen.

B.

Háromnegyed század

Nagy ünnep 1968. május 4-e az Akkumulátor- és Szárazelemgyár életében. Erre a napra esik ugyanis fennállásának 75. évfordulója.

A hatalmas gyáróriás elődje bizony jóval szerényebb keretek között indult. Az Elektra Magyar Akkumulátor Részvénytársaság mindössze 25 emberrel alakult. 1905-től „Tudor" Akkumulátor RT néven lépett a kapitalizálódás útjára. 1953 óta önálló nagyüzem, az 1963-ban történt átszervezés után pedig a Villamos Berendezés és Készülék Művek 1. sz. Akkumulátor gyára néven látja el a népgazdaságot a legkülönfélébb ipari termékekkel.

A termelés méretei ugyanis alaposan megváltoztak a közel 40 technológiai ággal foglalkozó gyárban. Ennek talán legkifejezőbb adata a termelési érték, amely a megalakulás óta több, mint 300-szorosára nőtt. Különösen szembetűnő a felszabadulás után bekövetkezett nagyarányú fejlődés: 1938-hoz képest a területileg és létszámban megduplázódott Akkumulátorgyárban a termelési érték 15,5-szörösére, az egy főre jutó termelési érték pedig 19,6-szorosára növekedett az elmúlt évben.

S a jubileumi ünnepségekre készülődő gyár területileg is tovább terebélyesedik. Évi 65 millió forint beruházással új üzemrészeket és irodaházat építenek, s modern berendezések vásárlásával növelik a termelékenységet.

Az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése az Akkumulátor- és Szárazelemgyárban sem ment minden zökkenők nélkül.

Az elmúlt évben kísérleti jelleggel az új mechanizmus szellemében szervezték a termelést. Igy január elsején már saját tapasztalatokkal felvértezve kezdtek hozzá a munkához. Ennek ellenére még ma is számtalan probléma adódik a gazdasági vezetők előtt. Mint Hajdrik Mihály műszaki ellenőrzési főosztályvezető szavaiból kiderült,

az elmúlt évi eredményes kísérletek dacára, a tervezésben túlzott óvatosság tapasztalható. Az 1968-as évre ugyanis a nyereségtömeg mellett még két kötelező jellegű mutató (bérszínvonal, forgóeszközkészlet) került előírásra, s még 14—16 keretmutatót alakítottak ki számonkérő jelleggel.

Ez az óvatosság még szembetűnőbb, ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy a hazai piacon a gyár termékei iránt ma is hiány mutatkozik, így a többlettermelés hazai realizálása nem jelenthet problémát.

Gondot okoz azonban a gyár vezetőinek a termelőkapacitás, valamint a betanított munkások hiánya, a termelésnövekedést akadályozó devizális nehézségek, továbbá a közgazdasági munka eddigi megalapozatlansága.

Nem is igazi feladat, ahol nincsenek problémák — vallják azonban a gyár vezetői. S éppen a szakértelemmel párosult vállalkozókedv lehet a biztosítéka annak, hogy az Akkumulátor- és Szárazelemgyár növekvő termelése is példázza: az új gazdaságirányítási rendszer — ha felismerik előnyeit — nagy segítség, komoly hajtóerő a népgazdaság további megerősödésében.

— pongrácz —

Nemzetközi kerekasztal

Ragyogó napsütésben ülünk a Duna-part lépcsőjén. Beszélgető partnereim valamennyien hazánkban tanuló külföldi diákok, a jövő közgazdászai...

A világ különböző tájáról jöttek közénk. Fiatalságuk ellenére is nagy utat tettek meg, amíg eljutottak hazájukból egyetemünk padsoraiba.

Hogyan történt? Mi vezérelte őket távoli hazájukból kis országunkba? Melyek további terveik? E kérdésekről faggatom őket.

— Jemenből jöttem Magyarországra — kezdi beszélgetésünket *Ahmed M. Farhad III. éves nemzetközis hallgató.* — Középiskoláimat Egyiptomban végeztem, majd két évig ugyanott jogot hallgattam. 1964-ben kaptam magyar ösztöndíjat, s akkor jöttem Budapestre.

— Hazámból, Portugáliából, antifasiszta magatartásom miatt kényszerültem Franciaországba emigrálni — kapcsolódik a témába *José Batista, aki még csak I. éves.* — Az emigrációm idején Párizsban egy évig jártam közgazdasági egyetemre, s onnan a Nemzetközi Diákszövetség segítségével kerültem Magyarországra. Most, mint elméleti szakos hallgatónak, módomban áll összehasonlítani a „nyugati" és „keleti" politikai gazdaságtant. A marxista pg. egészen új számomra. Szinte semmi közöset nem találok benne a Párizsban tanultakkal.

— *Miért választottál szocialista országot a francia egyetem után tanulmányaid folytatására?*

— Nagyon sok ellentétes véleményt hallottam a szocialista országokról, s kíváncsi voltam az igazságra. És megmondom őszintén: a kedvezőbb anyagi feltételek sem voltak közömbösek számomra...

Abdulah Abdulgani jemeni diák rendszeres olvasója napilapjainknak

— III. éves vagyok, Varsóból kerültem a Közgazdasági Egyetemre — meséli *Kwiecinska Grazina.* Édesapám a budapesti Lengyel Nagykövetségen diplomata. Szülelmnél lakom, és így magántanulóként folytatom tanulmányaimat. Sajnos, édesapám megbízatása az idén lejár, és egyedül maradok itt még egy évig. Tulajdonképpen már jobban érzem magam itt Pesten, mint odahaza, hiszen barátnőim már férjhez mentek, és az ismerőseim is eléggé szétszóródtak a 4 év alatt. Lehet, hogy Magyarországon maradok végleg.

— Én Kelet-Berlinből jöttem hozzátok. *Erhard Franke,* német diák vagyok. Iskoláéveim után három évig dolgoztam Magdeburgban, s ott szereztem meg a szakmunkás és érettségi bizonyítványt. Berlinben a közgazdasági egyetem külker szakára jelentkeztem, s egy különbözeti vizsga után kerültem Magyarországra.

— *Milyen időszakonként látogattok hazátokba?*

— Mi, németek tudunk a legtöbbször — évente kétszer — hazautazni.

— Már ötödik éve élek hazátokban, s még egyszer sem voltam otthon —, szól közbe *Koffi Marc, elefántcsontparti diák.* — Sokba kerül az utazás ahhoz, hogy ilyesmire gondolhassak, pedig igazán boldogan ölelném meg újra hozzátartozóimat...

— Én addig nem is gondolhatok haaztérésre, amíg a görög katonai junta van hatalmon — fakad ki *Huliarasz Konsztantinusz.* Még szerencsém, hogy apám is itt él Magyarországon.

— *Mit terveztek az egyetem elvégzése után?*

— Mivel még csak elsőéves egyetemista vagyok, bőven van időm ezen gondolkodni — válaszolja *José Batista.* Mindenesetre, amíg a portugál politikai helyzet változatlan marad, addig szó sem lehet a hazatérésemről. Nehéz döntenem a következők miatt: Franciaországban a diplomám nem tudnám felhasználni, viszont 300 ezer honfitársam él kint, akinek szüksége volna rám... Előfordulhat az is, hogy itt maradok Magyarországon.

Erhard Franke azonban már határozottan válaszolhat:

— A Pesten elsajátított közgazdasági tudományoknak nagy hasznát veszem majd otthon, Berlinben is.

Czibor Valéria

„Miss Európa Economika"

„A harmadik helyezett, Simonyi Ágnes, karcsú budapesti diáklány. A jelen levő férfiak többsége szerint a modern lánytípus megtestesítője, s ezért elsőnek kellett volna lennie" — írja a „Prace" című prágai lap, az idei közgazdász-szépségkirálynő választást kommentálva.

Ági jött, látott és győzött; a 18 induló közül csupán a dán és csehszlovák „miss" előzte meg. S ha igaza van a prágai újságnak, akkor... no de ezt hagyjuk, ne legyünk telhetetlenek.

Simonyi Ági „civilben" egyetemünk III. éves nemzetközi szakos hallgatója. Csak hosszas rábeszélés után vállalta el ezt a valóban nem mindennapi küldetést. Élete első szépségversenye volt...

„Annyira izgultam, hogy a közönségre már nem is emlékszem, csak arra, hogy minél hamarabb le akartam kerülni a dobogóról" — mondja, s én bólogatok, de mikor erre a csinos, „minis" fotóra nézek, a rosszabbik énem belül azt súgja, hogy hiszi a piszi...

—joó—

Szerkesztőségi hirrek

RÓMA: A Kulturális Kapcsolatok Intézete és a Vatikáni Curia kulturális- és sajtóegyezményt kötött. Ennek keretében a Curia kísérletképpen előfizette a KÖZGAZDÁSZ idei évfolyamát is. Az előfizetésnek máris mutatkoznak eredményei. Jól tájékozott vatikáni körök szerint VI. Pál a vallásvita hatására felvételét kérte a KISZ-be.

SINGAPORE: Véres verekedés színhelye volt a Három Félszemű Vakvarjúhoz címzett vendéglő. A botrányt az váltotta ki, hogy egy magyar emigráns felolvasta kikötői ismerőseinek a KÖZGAZDÁSZ Fülig Jimmy-sorozatának egy részét. (Mint a rendőrség megállapította, a bűntárgyat hazulról kapta, abba, volt ugyanis a Fehér Ökörről emlékül készült fényképgyűjtemény). A már említett kikötői hős hozzátartozói kissé zokon vették, hogy családjuk leghíresebb tagját közgazdásszá minősítették vissza A városnegyed újjáépítése megkezdődött.

BUDAPEST: Kísértet jelent meg az Országgyűlés folyosóin. Egy irodalomban jártas teremőr felismerte Mikszáth Kálmánt (kezében a Közgazdász egyik példányával), amint öblös hangon emlegette, hogy a Tisztelt ház c. rovat miatt plágium pert indít a szerkesztőség ellen.

—szőn—

Korszerűsítés közben

AZ ELŐADÁSOK NEMLÉTEZŐ TEKINTÉLYE

Egy hallgatótársam találóan jegyezte meg az egyik közgazdászunk előadásán: „Figyeled? Még erre a jó előadásra sem figyel senki. Ennyire leszoktunk a figyelésről...” Valóban, mire harmad-negyedévesek leszünk,

szinte mindenkiben kifejlődik valamiféle „nem-oda-figyelési inger”,

és a színvonalas előadásokon is vidám csevegés, horgolás (— és horkolás —), olvasás, vagyis a közöny uralkodik. Amikor elsősök voltunk — különösen az első hetekben — minden előadásra beültünk, jegyzeteltünk, figyeltünk. Ez bizonyára túlzás volt, nem természetes állapot, de hasonlóan nem természetes ennek ellenkezője sem. Mi váltotta ki ezt a gyökeres szemléletbeni változást?

Az előadások gyér látogatottságát általában a magas óraszámmal és az ebből is fakadó nagy megterheléssel szokták magyarázni. Hasonló az indoklása annak, hogy a belátogatók jó része is csak „pofafürdőt” vesz és figyelés helyett a következő órákra való készüléssel, olvasással tölti idejét.

A magas előadásszám azonban erősen lerontotta az előadások színvonalát is.

Visszagondolva az elmúlt négy évre, egy kezünkön meg tudnánk számolni azokat az előadásokat, pontosabban előadókat, akiket élvezettel hallgattunk, akikre sokáig emlékezni fogunk. Sokkal több a rossz, mint a jó előadás.

MI HÁT A JÓ ELŐADÁS A HALLGATÓK SZÁMÁRA?

Az olyan tananyagoknál, amelyek egyéni tanulással, a jegyzet olvasásával nem mindenki számára érthetőek, a hallgatóság anyagkövető-magyarázó előadást igényel. Nálunk viszonylag kevés ilyen tantárgy van (matematika, elméletörténet), ami nem jelenti azt, hogy egyetemünk „alacsonyabbrendű” a többihez képest. Sokkal népesebb azon tudományok csoportja, amelyeket az átlagnál rosszabb képességű hallgató is képes a jegyzet alapos elolvasásával elsajátítani. Itt senki sem igényli a magyarázó előadásokat.

Sokkal inkább érdeklődik a diákság a számára is érthető legújabb tudományos eredmények iránt, hiszen éppen ez az, amit nem kaphat meg máshol, mint az előadásokon.

Az ilyen plusz-anyagot még akkor is szívesen veszi a hallgatóság, ha bizonyos vizsgaanyagbeli többletet jelent, mert másrészről a tankönyv bizonyos részeit a vizsgaidőszakban kevésbé kell forgatnia. *Csak látszat-többletről van szó tehát.*

Az új gazdaságirányítási rendszer bevezetésével járó változások oktatóink jelentős részét arra kényszerítették, hogy szakítva a jegyzettel, előadásaikban rugalmasan kövessék a változásokat. Ezek az előadások sem váltottak ki azonban minden esetben közérdeklődést. A hallgatóság ugyanis legalább annyira *igényli a jó előadót, mint az érdekes témát.* Gyakran előfordul azonban, hogy az érdekes témát unalmasan közvetítik, aminek eredménye érdektelenség. Oktatóink között — és ez természetes — akadnak jó és rossz előadók. Ki-ki adottságainak megfelelően képes megtalálni a hallgatóságnak megfelelő stílust, tempót.

Az előadói készség nem feltétlenül a legkiemelkedőbb tudományos eredményeket, fokozatokat felmutató oktatóknál a legjobb.

Mégis évről évre előadnak kifejezetten és közismerten rossz előadók, noha mindenki sokkal jobban járna, ha szemináriumot vezetnének, egy-két kiemelkedő képességű diákkal foglalkoznának stb. — Végső soron a tanszékek is kényszerhelyzetben vannak. A számukra is kötelező sok előadás miatt — különösen a kisebb tanszékeken — szinte mindenkinek kell előadást tartani. *Amikor azonban mindenki előadhat — mert elő kell adnia —, akkor az előadás tartása nem jelent rangot az oktatók számára.* Sokkal inkább kényszerű *teher,* amely a hasznosabb tudományos tevékenységből vesz el tekintélyes időt.

Az előadás tartásáért nem bontakozhat ki egészséges verseny az oktatók között, nem kényszerülnek arra, hogy tudományos eredményeiket, előadói képességük maximumát a hallgatók elé tárják.

Kevesen tekintik az előadást a tudományos munka részének.

A hallgatóság azonban megjegyzéseivel rávilágíthat bizonyos részkérdésekre, az általános értetlenség jelezhet logikai vagy érhetőségi problémákat, vagyis *az előadás a tudományos munka része lehetne.*

Kettős irányú „devalválódás” tapasztalható tehát. Az előadások jelentős része — mert nem nyújt többet, mint a jegyzet — a hallgatóság szemében felesleges időpocsékolás. Az oktató, mivel az előadás tartása tekintélyét nem növeli, viszont idejének jelentős részét elfoglalja, szintén nem tartja sokra ezt az oktatási formát. Ezért vannak azután olyan előadások, amelyek anyagában az utóbbi években szinte semmi változás nem történt, noha történhetett volna.

MI LEHET EBBEN A HELYZETBEN A MEGOLDÁS?

A devalválódást nem csupán az előadások számának radikális csökkentése állíthatja meg — ez csak előfeltétel.

Ez ugyanis azt eredményezi, hogy kevesebben adnak majd elő, vagyis, hogy valaki előadhat, az bizonyos rangot jelent majd

az egyetem közvéleménye előtt.

Ezzel párhuzamosan *fokozni kellene a konkurrenciát, olyan tudományos eredményeikről és jó előadói képességeikről ismert közgazdászok meghívásával, akik nem egyetemünk oktatói.* Erre sokszor került sor eddig is, de legtöbbször akkor, ha az adott tárgy előadói kerete kicsinek bizonyult a megtartandó előadások nagy számához viszonyítva. — Az ilyen meghívásokat esetleg olyanokra is ki lehetne terjeszteni, akiknek nézetei nem mindenben egyeznek meg a tanszéki állásponttal. Talán merész feltételezés, de ilyenkor a különböző koncepciók akár az egyetem nyilvánossága előtt is összecsaphatnának.

Az sem lenne baj, ha egyes tárgyakból bizonyos félévekben csak egy-két valóban a lényegest és újat tartalmazó előadást tartanának. Ezzel csak látszólag nem mondtam újat, hiszen a korszerűsítési elképzelésekben gyakran elhangzottak ilyen elképzelések. Mégsem a nyitott kapuk döngetéséről van szó.

Áttekintve ugyanis az új népgazdasági tervezés és elemzés szaktantervi javaslatát, a várt radikális óraszámcsökkentés helyett hetenként továbbra is 21—26 órára kell majd bejárni a szak hallgatóinak.

A példa nem túl szerencsés, hiszen ezen a szakon — ugyanúgy, mint a múltban, a jövőben is magasabb heti óraszámmal folyik majd az oktatás, mint az egyetemen általában. Ez a tény mégis azt jelzi, hogy radikális óraszámcsökkentés eleve lehetetlen akkor, ha minden tárgyat minden héten bizonyos óraszámban rendszeresen oktatnak.

Ezek az elképzelések (ti. i., hogy nem kell minden héten mindenből előadás) vezetik az egyetemi vezetést is a reform kidolgozása közben. Hogy ezek az elképzelések miért nem valósulnak gyorsabban, arra

véleményem szerint az egyes helyeken jelentkező, rosszul értelmezett szaktárgy-szeretet és tanszéki presztizs-féltés a magyarázat.

ENNEK JELEIT MÁR MOST IS ÉREZZÜK. Vannak statisztikai előadások, ahova nem azért jár a hallgatóság, mert valami olyat hallgathat, ami nincs benne a jegyzetben, hanem azért, mert bármikor dolgozatot irattathatnak vele az előző előadás anyagából. Ha nem ilyen feltételek lennének, akkor esetleg kiderülne, hogy az előadás szükségtelen, hiszen kitűnő tankönyv áll a hallgatóság rendelkezésére, amelyből mindenki nyugodtan felkészülhet a színvonalas gyakorlatokra. Más helyeken szaporodnak a röpdolgozatok, beszámolók. Első évben nekem filozófiatörténetből az aláírás feltétele az előadások és a két anyagmegbeszélő szeminárium látogatása volt. A jelenlegi elsőéveseknek már beszámolón kell megfelelni ahhoz, hogy félévüket elfogadják.

Folytathatnánk a sort más példákkal is. Ezek hatására olyan érzés keletkezhet bennünk, hogy most, a tantervi reform előtt sok helyen „valami nagyot akarnak produkálni”, bizonyítandó, hogy az adott tárgy a legfontosabb és leghasznosabb. Lehet, hogy ez hamis érzés... Az azonban bizonyos, hogy terhelésünk nem csökkent az utóbbi időben, és így egyre kevesebb lehetőség adódik az önálló munkára.

Laki Mihály

„Profi”-szinten

Jól sikerült est volt az április 24-én rendezett ötnyelvű klubműsor. Talán még sohasem vonultak fel ilyen hatalmas technikai apparátussal; a hangfalak, telefonkábelek, erősítők, reflektorok szinte egy stúdió benyomását keltették a nézőben. S tetszett az a rengeteg ötlet, amely a műsort a nem beavatottak számára is érthetővé tették. Erre az estére eltűntek a nyelvi nehézségek. Pergő ritmusú, szellemes, jól szerkesztett előadásával aratott sikert az angol nyelvi kör, amelyhez hozzájárult a dinamikus konferálás is. A dramatizált Aragon-vers (francia nyelvi kör) — melyben a szereplők tökéletesen visszaadták a vers mondanivalóját, szinte a „profik” színvonalát adta. A magyarországi ősbemutatónak számító Prever-dráma kevésbé sikerült. A mű fordítását egyetemünk hallgatója, Makara Péter magas színvonalon oldotta meg. Kár, hogy a magnetofonnal folytatott párbeszéd elvesztette hatását. A jól sikerült műsorból kiemelkedett a Paródia (orosz nyelvi kör), s még a zongoraszóló (német kör) érte el a kívánt színvonalat, bár az nem illett bele az est hangulatába.

Színes program várta a hallgatókat az idegennyelvű klubdélutánon.

(Fotó: Kádár)

Az idei rendezvény is igazolta, mennyire jelentős szerepet tölthet be a jó konferanszié. (Az orosz és német nyelvű műsornál nagyon hiányoltuk.) S érdemes lenne, ha a rendezés figyelembe venné, hogy az öt különböző műsor harmonikusan, egységesen illeszkedjék egymáshoz; s talán ahhoz sem kellene túlságosan ragaszkodni, hogy minden csoport önállóan oldja meg műsorát. Úgy gondoljuk, az egységesebb szerkesztés magasabb színvonalat eredményezne.

—a—

Petke bácsi nyugdíjba ment

Közel 30 évi munkában eltöltött esztendő után nyugdíjba ment Petke Sándor bácsi, egyetemünk pénztárosa. Az eltelt időről faggatom, s amit elmond: dokumentuma egyetemünk múltjának, s kicsit saját életének. Már pénztáros volt akkor is, amikor hajdani egyetemünk a Szerb utca és Királyi Pál úti saroképületben volt. Az öreg épületre jellemző, hogy szobáiban még telefon sem volt. Összesen 5000 hallgató járt oda s akkor még nem volt esti tagozat sem. Voltak előadások, amikor alig 10—20 ember lézengett a teremben. Igazi élményt jelentett, amikor 1948-ban az ódon épületből végre a mai helyére költözött az egyetem.

— Mostani tanáraink közül gondolom diákkorukból is ismert néhányat.

— Szinte felsorolni se tudnám valamennyiüket, Bikics István, Szabó Kálmán rektor, Vági Ferenc, László Imre, Deák Anna, Ferencz László...

— Meg tudná-e mondani Petke bácsi, ennyi év alatt mennyi pénzt számlált meg?

— Azt hiszem több száz millióra tehető. Különösen azóta nőtt meg a forgalom, amióta államunk ösztöndíjat fizet a hallgatóknak...

— Munkához szokott ember számára szokatlan a semmittevés. Mihez kezd most szabad idejével?

— Úgy érzem, 60 évesen még kár lenne egészen dologtalanul élni. A téli hónapokban majd kisegítő munkát vállalok havi 500-ért. Aztán Balatonszabadin van egy kis telkem, ott a parton horgászgatok majd, nyáron kellemes a vízpart, a csend...

A gondos és pontos munkát kívánó három évtized után valóban kiérdemelte Petke bácsi a nyugodt, szép öregkort. Kívánjuk, hogy még sokáig legyen része benne.

—sz—

Még egyszer a jellemzésekről

Most, amikor —*gó*—-nak az elmúlt számban — a jellemzésekkel kapcsolatban — megjelent cikke megállapításaival vitába szállok, nemcsak Zala Ildikót veszem védelmembe, hanem a KISZ Ipari kari vezetőségének állásfoglalását is —, ami egyébként az én véleményem is — szeretném megismertetni.

Karunk KISZ-vezetőinek dobogókői tanácskozása úgy határozott, hogy még ebben a félévben karunk valamennyi hallgatójáról saját alapszerve jellemzést készít, s ezt minden évben legalább egyszer megismételjük egészen addig, míg a hallgató az egyetemre jár. A határozat indoklásának egyik pontja szorosan kapcsolódik az elhelyezkedéshez szükséges véleményezésekhez. Nincs igaza —*gó*—-nak, amikor helytelennek és szükségtelennek tartja a negyedik év végén adott jellemzéseket. Annyiban igaza van, hogy célszerű volna, ha a vállalat már korábban — az egyetemi évek alatt — megismerkedne későbbi alkalmazottaival. Ha ennek meg is lenne a lehetősége — jelenleg csak kevés hallgatónkat ismeri leendő munkahelye — az alapszervi véleményezésektől akkor sem szabad eltekinteni: a szakmai képzettség mellett a vállalat számára célszerű a hallgató társadalmi magatartásának, politikai állásfoglalás, közéleti szereplés, közösségi magatartás ismerete is. Ezt pedig semminemű „közvetlen” megismerési forma nem teszi lehetővé. A negyedik évfolyamon a jellemzés tehát azt a célt szolgálja, hogy az „effajta” jellemzőkről is képet nyújtsunk.

Természetesen alsóbb évfolyamokon ez a cél csak másodlagos lehet. Itt egyfelől az a célunk, hogy felkészítsük hallgatóinkat az utolsó „nagy jellemzésre”, tehát legyen addigra megfelelő gyakorlatuk. Nem értem azonban, hogy „—gó—” mit ért azalatt, hogy a torzítások már az alsóbb évfolyamon is jelentkeznek. Mi úgy látjuk, hogy hallgatóink általában megértették e feladat szükségességét, s komolyan veszik. Igyekeznek a hibák, elmaradások őszinte feltárására is, és nemcsak a jobb munkahely érdekében...

Mindnyájan az előbbinél sokkal nagyobb szerepet tulajdonítunk azonban a jellemzések „személyiségformáló” szerepének. Nem mindenki képes saját magát a „saját valódiságában” látni: általában saját tulajdonságait mindenki eltúlozza. Ha a kollektív közösség —, ha csak megközelítően is — igyekszik mindenkinek a hibáit feltárni, valószínűvé válik, hogy ez az illetőre is hatással lesz, s igyekszik ezeket a tulajdonságait megváltoztatni. A „személyiség alakítása” elengedhetetlen feladatunk s a jellemzés e feladat megvalósításának egyik, de nem egyetlen formája.

Jankó Géza

Nyári építőtáborok — itthon és külföldön

A KISZ VB által tervezett nyári hazai és külföldi építőtáborokról már korábban hírt adtunk. Most azért kerestük fel **Bessenyei Lajos KISZ VB-titkárt,** tájékoztassa olvasóinkat arról, milyen arányú a hallgatók érdeklődése ezek iránt?

— A hazai építőtáborok közül a balatonaligai lánytábornak már komoly hagyományai vannak, s népszerűségét mutatja: már eddig is kétszer annyian jelentkeztek, mint ahány helyet biztosítani tudunk. A badacsonyi fiútáborral kapcsolatban már más a helyzet: még 30—35-tel kevesebb a jelentkezők száma, mint ahány főre a tábort lekötöttük.

— És a külföldi táborok?

— Az NDK üzemeibe tervezett munkaakcióra 200—230 hallgatót tudunk elvinni. A jelentkezők közül a kari KISZ-vezetőségek bírálták el, kik azok, akik egész évi munkájukkal kiérdemelték az egyetem által biztosított kitűnő lehetőséget.

Hallgatóink 3—4 hétig dolgoznak munkabérért Rostock, Schwerin, Drezda, Lipcse üzemeiben, utána 7—10 napos országjáró túrára viszik őket,

az üzemek ifjúsági szervezetei. Ugyancsak hasonló körülmények között, s hasonló elbírálás alapján, jóval kisebb létszámmal (20—20 fő) utaznak hallgatóink

a Szovjetunióba, a távoli Alma-Ata és Irkutszk üzemeibe dolgozni. Húsz fős tábort biztosítottunk még Lengyelországba, s 4—6 fő utazhat a nyugati országok valamelyikébe (NSZK, Franciaország. Svédország) nyári munkaakcióra.

Ezekbe az országokba az alacsony létszámra való tekintettel természetszerűleg a KISZ VB által kijelölt, a mozgalmi munkában élenjáró hallgatókat visszük el, s ezért nem hirdettük korábban ezeket a lehetőségeket.

— Milyen eredményt ígér az építőtáborok szervezése?

— Az összes — hazai és külföldi — nyári építőtáborban közel 500 fő, az egyetemi hallgatók negyed része, vesz részt. Azt hiszem, ez a szám önmagáért beszél...

— pongrácz —

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

Megjelenik kéthetenként, a tanulmányi időszak alatt.

Felelős szerkesztő: Kincses György

Szerkesztőség: Budapest, IX., Dimitrov tér 8. III. 381.

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat

Készül a Szikra Lapnyomdában

SPORT

RÖPLABDA

A röplabdás lányok *NB II-es* debütálása eddig nem sok sikert hozott. A DVTK-tól, majd Gyomán és Szegeden 3:0-ra, első „hazai" mérkőzésükön pedig az Egyetértéstől 3:2-re kaptak ki. Ekkora szintkülönbség lenne a BP. I. és az NB II között? (Hiszen tavaly veretlenül végeztek az első helyen, az osztályozón pedig egyetlen játszmát sem vesztettek!)

A lányok szerint nem erről van szó: „A DVTK, a Szeged és az Egyetértés a csoport bajnokságra törő három legerősebb csapata.

Az osztályozón még nagyon jól együtt volt a gárda — az akkori lendülettel, felállással, az 5—6. helyet is elérhetnénk, — most viszont mindössze csak hatan vagyunk, tehát épp hogy ki tudunk állni.

Cserejátékosunk már nincs. Két kislány átigazolását várjuk, de a problémát ez sem oldja meg, mert ketten viszont a tanév végén távoznak a csapattól.

A *Főiskolai bajnokságon* viszont valóban szép eredményt tudunk felmutatni: a BEAC, az OSC és a TF mellett mi is bejutottunk a négyes döntőbe. Április 30-án és május 1-én a négy csapat körmérkőzést játszik. Azt hiszem, reális, ha a II. hely megszerzését tervezzük."

LABDARUGÁS

Március 31-én indult a futballbajnokság, s az első fordulók után az egyetemi csapat egyre jobban játékba lendül. A törzsgárda — *Hartman, Nagy S., Ladó, Dankó, Baráthi, Szőcs, Alföldi, Márton, Tábori, Tompa, Rákosi Z.* (csereként: *Abdulah Ishaw, Márk és Muszka*) — az első vesztes forduló után sorozatban négy mérkőzésen győzött, nem is akármilyen gólkülönbséggel! *A FÉG elleni 2:3*-at a *Hazai Fésűssel* szemben már 2:1-es győzelemmel korrigálták, majd a *31. sz. Építőket* és az *István kórház* csapatát egyaránt *4:1-re* verték meg. A legutóbbi fordulóban az *Egyetemi Nyomdának* már az első 20 percben 4 gólt rúgtak, — s bár utána egy kicsit csökkent a lendület, a végeredmény *így is 6:2!* A „házi góllövőlistát" *Tábori vezeti 6 góllal*, mögötte Márton 5, Tompa pedig 4 gólt rúgott, Muszka, Rákosi és Baráthi pedig 1—1-et. Hogy milyen körülmények között? Márton Ferenc így összegezte véleményét: „Általában elég küzdelmes mérkőzéseket játszottunk, ami érthető is, hiszen ebben az osztályban inkább a küzdőjelleg dominál. Az első mérkőzést balszerencsésen vesztettük el a jelenlegi éllovas otthonában, de az eredmények is azt mutatják, hogy utána már belejött a csapat."

L.

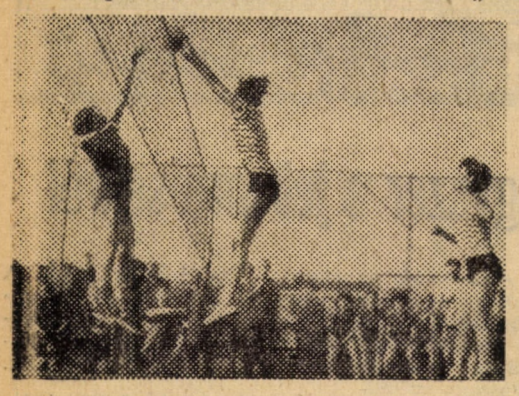

„Munkában" röplabdás lányaink

Testnevelés óra — szabadban

Postabontás

Az elmúlt héten megszaporodott szerkesztőségünk postája. Néhányat a hozzánk érkezett levelekből ismertetünk olvasóinkkal.

Tisztelt Farkasházy úr!

Kérem, jelenjen meg folyó hó 30-án tartandó válóperi tárgyalásomon, mint válóok. Feleségemmel 33 évi boldog és harmonikus házasság után most vesztünk összse először azon, hogy az ön által ajánlott svábbogárirtási módszer, vagy a kapitalisták eljárása a jobb. Kérem, tegyen igazságot!

Egy kétségbeesett ember,

Hufnágel Bence
nyugalmazott perecárus

Kedves Tivadar!

Ha nem veszed rossznéven, úgy küldjél nekünk egy dedikált fényképet, és hozzá egy képkeretet is, mert az nekünk nagyon fontos.

Köszönettel,

a Blabla utcai iskola úttörőcsapatának Nárcisz őrse

Ui.: Mi ugyanis az eddigi nárcisz helyett, Rólad akarjuk elnevezni az őrsöt és ha nincsen kifogásod ellene, úgy ráhímezünk a zászlónkra.

Tisztelt Szerkesztő honfitársam!

Nagy örömmel olvastam ifjú hazánkfia, F. T., korszakalkotó eljárását lapjukban. Ettől dobban meg a szív a kebelben. Ime, nem halt ki a magyar géniusz lángja. Ha ilyen elmék támogatják, akkor soha nem fog Magyarország elsatnyulni. Kérem, adják át az ifjúnak forró, magyaros kézszorításomat,

John Firlinger
USA New York 197.

Kedvelünk és veled vagyunk

Belvárosi Állatbarát Kör

Farkasházy T. helyben.

Felhívom figyelmét, hogy esedékes tandíj-befizetési kötelezettségeinek nem tett eleget. Kérem, hogy haladéktalanul fizesse be ezen összeget, a mellékelt csekken, folyó hó 23-ig, a Dékáni Hivatalnak.

Tisztelt Farkasházy elvtárs!

Mi, a Bérkocsis u. 42/b számú szocialista megőrzésre átvett állami lakóház Lakóbizottsága, házmestere és lakói, ezúton tudatjuk a t. elvtárssal, hogy házunkban a cikkében jelzett állapotok a szocializmus alapjainak lerakásakor nagyjában-egészében megszűntek. Nem tagadjuk, vannak még problémáink, ezeket büszkén vállaljuk és minden erőnkkel igyekszünk őket leküzdeni. Kérjük, a megváltozott állapotokról mihamarabb személyesen is győződjék meg. Ezúton is köszönjük hasznos, elvtársi bírálatát, segítőkész javaslatait.

A Bérkocsis u. 42/b lakói

Te renegát!

Azt hiszed, nem tuggyuk merről fúj a szél? Hát tuggyuk! Mindenesetre még belecsókolsz a tenyerünkbe te, rozoga közgazdász!

Valakik a Bérkocsis u. 42/b-ből

Tisztelt Szaktársam!

Magam is régi rovarirtó vagyok. Eme tevékenységemet a második világháború vérzivataros éveiben kezdtem el, és máig is töretlenül folytatom. Ebben sem a személyi kultusz nehéz éveinek légköre, sem családom rossz felfogása nem akadályozhatott meg. Ma már annyira a végső elkeseredés szélére jutottam, hogy csak ön segíthet. A rovarokkal kapcsolatos kísérleteim —, melyekről szerénytelenség nélkül megállapíthatom, hogy korszakalkotóak —, egész vagyonomat felemésztették. Kérem, segítse egy szerencsétlen tudós munkáját és küldjön 10 forintot kölcsönbe.

Előre is köszönettel, az ön híve;

Bizmayer S.
Külső Álmos vezér u. 2.

Tisztelt Szerkesztő elvtárs!

Mély megdöbbenéssel értesültem lapjukban arról, hogy egy bizonyos Farkasházy nevű úr visszaélve türelmemmel, magát tünteti fel a svábbogárirtás általam már 1960-ban, a Találmányi Hivatalhoz benyújtott eljárás feltalálójának. Miután ezen elvetemült egyén már több ízben tett kísérletet arra, hogy engem fondorlatos módon kisemmizzen, kérem Önt, hogy lapjában helyreigazítást tegyen közzé. Ellenkező esetben a peres eljárást megindítom.

Elvtársi üdvözlettel;

Farkasházy Tivadar
„egy nehéz ember"

Te édes!

Tudod milyen jó érzés kettesben bogarászni? Ha még nem tapasztaltad, úgy várlak minden este a Tölgyfa út sarkán.

X. K.
— Ki —

Ami a közgazdász-kabaréból kimaradt

NEMZETKÖZI HANDLÉ MONOLÓGJA (MAGYAR SPECIALITÁS)

Őszeres: Óószeres, óószeres! Használt és új gépet, textilárut, egyéb kacatot nagy tételben eladok! Valutáért vásárlók előnyben! Higgyék el hölgyeim és uraim, nehéz, de szép szakma ez. Istenben boldogult atyai nagyatyám zsenge gyermekkoromban sokat okított engem e foglalkozás fortélyaira. Ő értette a dolgát. Máig is emlékszem, ahogy vállára vetette kicsiny szütyőjét, és erősen beskálázva útnak indult, hogy lebonyolítsa szerény üzleti forgalmát. Sokra vitte a szakmában. Ő volt az OSZOT vagyis az Őszeresek Országos Testületének elnöke. Komoly cég volt, nagy forgalommal.

Az ő működése nyomán határoztam el én is, hogy ezt a pályát választom. Így lettem közgazdász. Ugyanis valamiféle mozgásformát kellett találnom a kapitalista típusú őszeresség, és a szocialista gazdasági rendszer közötti ellentmondás számára. Megtaláltam. Az őszeres manapság államilag szervezett keretek között végzi munkáját. A hazai őszerest úgy hívjuk, hogy belkereskedő, a külfölddel dolgozót úgy, hogy külkereskedő. Az utóbbit nevezem én saját terminológiámmal nemzetközi handlénak. Én az utóbbira szakosodtam.

Mert kérem, mi történik mostanában. Adva van, egy, a mi szerény kereteinkhez képest, böhöm nagy ipar. Hát őszeres legyen a talpán, aki azt a sok vacakot eladja, amit ez termel.

Elmesélek egy esetet. Jött hozzánk valami angol pofa, hogy neki szüksége lenne 100 ezer darab tetrakontraoktaéderre. Főnököm szívesen fogadta, s rám bízta az ügyet, foglalkozzam vele. E célból rendelkezésemre bocsátott némi reprezentációs keretet. El is vittem az angolt a Pipacsba, s nem volt semmi baj, amíg el nem kezdtünk beszélni a tárgyról. Az hagyján, hogy én nem tudok angolul, ő meg nem tudott magyarul, a baj ott volt, hogy az általunk gyártott tetrakontraoktaéder hajítófát sem ért. Hiányzott ugyanis a belseje. Csak tetraéder volt. A kontraokta teljesen hiányzott. Mármost három és fél hétig kellett agitálnom az angolt, hogy fogadja csak el úgy ahogy van, azt a kis hibát majd ők kijavítják, mi küldünk ki szerelőt aki segít, és egy főnököt, aki ügyel, hogy a szerelő tényleg segítsen. Hozzáteszem, hogy a a tetrakonktraoktaéder csak akkor működik, ha minden része megvan, mi viszont képtelenek vagyunk rájönni a kontra valamint az okta alkatrészek előállítási technológiájára. Amíg az angol Pesten volt, állandóan részegen kellett tartanom, nehogy kútbaessék az üzlet. Később a cég átvette ugyan mind a 100 ezer darabot, de a szerelő és a főnök kiküldésébe már nem mentek bele.

Megjegyzem nem mindig ilyen sikeres a dolog. Egy nyugatnémet üzletfelet képtelen voltam rábeszélni arra, hogy precíziós gumicsúzli helyett, ami éppen nem volt a gumigyár raktárában, vándorszőrenyheség elleni gumipácolatot vásároljon. Persze ez az apró sikertelenség nem tört le túlságosan. Mindig akadnak nehézfejű vevők, akik képtelenek átlátni, hogy a magyar gumiipar termékei minden tekintetben kiválóak és univerzálisak.

Hát szóval, ezekből az apróságokból is láthatják, hogy ez már nem is szakma. Ez művészet. El kell hitetni a vevővel, különösen, ha nyugati, hogy a saját szeme hazudik, és az illető termék mégis csak jó valamire. Erre kérem születni kell. Nem elég az egyetem, a nyelvek! Akiben nincs meg az eladáshoz való istenáldotta tehetség, az disszidáljon, s jöjjön vissza, mint vevő. Ő is jobban jár majd, meg mi is.

—vász

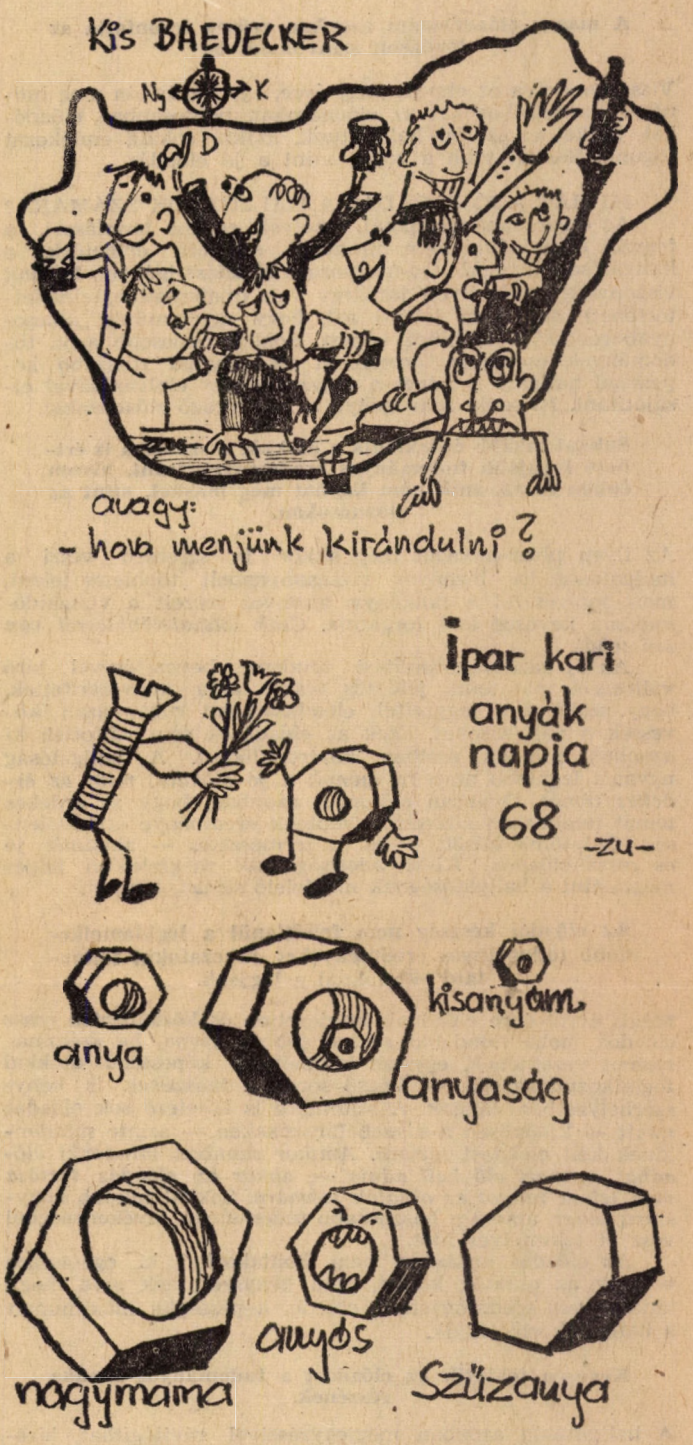

...ahogy karikatúristánk, Halász Géza elképzeli

Rózsahegyi János:

EMBERRABLÁS

V. RÉSZ

Ez a szeptember is olyan volt, mint a többi. A nap napközben sütött, este nem. A piacon a kofaasszonyok pultjain megjelent a szőlő és a darazsak tömege, s a sok kis diák már az első héten azt számolgatta, hány nap van még tanítás végéig. Minden úgy volt, mint régen. A Bérkocsis ú. 97/b-ben sem változott semmi. A lépcsőház ugyanolyan piszkos volt, mint máskor, s csak talán Rozlicsek néni volt kövérebb a szokottnál. Különben a ház nem sokáig élvezhette a macskanélküliség vidám életét. A házmesterné a Misa meggyilkolása után három héttel már egy újabb macskával örvendeztette meg a lakókat. Az új macskát változatlanság kedvéért szintén Misának hívták, szintén kandur volt és fekete, elődjétől csak annyiban különbözött, hogy finoman és tartózkodóan viselkedett. Szeptemberre azonban mindez elmúlt és az új Misa is olyan szemtelen lett, mint régi elődje volt.

Csupán a Kauzersteinnek életében állt be változás. Sügért — mint már tudjuk, felvették a Gőzgázdasági egyetemre, Bugyort, viszont, aki helyette is felvételizett, nem. Bugyor tehát még augusztus elején elfoglalta új hivatását egy maszek fodrászműhelyben, az égig magasztalva azok nevét, akik megakadályozták bejutását. Sügér szorgalmasan járt előadásokra. Az első héten még nagyon kiütközött belőle az elsős, de nem sokára már úgy lógott az előadásokról, mintha négy éve az egyetem hallgatója lenne. A tollgáz (tolitikai garázdaságtan) és matek előadásokon ugyan mindig bement, de azért nem kell azt hinni, hogy figyeléssel töltötte idejét. Az egészből egy árva szót sem értett, és ez a boldog tudatlanság elégedetté tette. Hogy mégis agyonüsse az időt, legyeket fogdosott, és verseket írt. Ezeket a sügérféle verseket elsősorban a csarnokbeli zöldséges kofák tudták volna értékelni, de valószínű, hogy a késő korok irodalomtörténészeinek is sok problémát fognak még okozni. Ugyanakkor feszülten hallgatódzott mindenhol, hall-e valamit véletlenül arról a bizonyos iratról. Úgy sejtette, hogy az okmány valahol a tollgáz tanszéken található. Hosszan értekezett ez ügyben Berci nevű barátjával, aki felkent szakos volt, másodéves és átlagon felül korlátolt. Berci kijelentette, semmilyen iratról nem tud, viszont tudna egy alig használt verklit szerezni, kéz alatt. Ebből látható, hogy Berci csak a zene területén volt járatos.

Sügér tehát magára volt utalva. A baj csak az volt, azt sem tudta, mi az az irat, amit meg kell szereznie. Várta tehát a jó szerencsét, és Zsazsát.

Péntek délután volt, ragyogó napsütés, a Dunán a vontatók dudáltak, a rakparti lépcsőket ellepték az egyetemisták, akik egymás szemébe és a csók rejtelmeibe voltak elmélyedve.

Sügér kilépett az egyetem kapuján és kis táskáját vidáman lóbálva indult hazafelé. Lábait ugyanúgy rakta egymás után, mint a többi ember, lelkében a boldogság kis darazsai zümmögtek. Ugyanis Sügér szerelmes volt. Megismerte a legnagyszerűbb lányt a Földön. A lány (a legnagyszerűbb) egy tanulócsoporthoz tartozott vele, vörös volt, mint Sügér, alacsony, kicsit molett és rendkívül szende. Egyelőre történetünkben nincs jelentősége, de később, mint látni fogjuk, nagy szerepet fog játszani Sügér pályafutásában.

Sügér tehát ment. Egy határozott fordulattal átlós irányban a rakparti lépcsők felé tartott. Azt a helyet kereste, ahol Zsazsát megismerte. Sügér leugrált a víz széléig, és leült. Letottyant!!! Azt hitte, nem jól lát. Pár lépésnyire tőle ott ült — Zsazsa. Sügér a tőle megszokott éleslátással rögtön felfogta, miről van szó. Zsazsa visszaérkezett. A fiatal nő végignyúlt a lépcsőkön és élvezte a késő délutáni napfényt. Sügér felállt és odalépett hozzá.

— Jó napot kívánok — mondta, mivel nem tudta, hogyan kezdje a beszélgetést.

A nő a füle botját sem mozgatta.

— Jónapot — köszönt újra a fiú.

Zsazsa végre felült. Hunyorogva bámult a fiúra.

— Mit akar tőlem?

Sügér meglepődött.

— Hát nem tetszik megismerni?
— Kauzersteinn vagyok, ipari kém
— tette hozzá magyarázóan.

A nő továbbra is értetlenül bámult.

— Hát nem tetszik megismerni? Az irat, amit a gőz-gázról kell ellopni!

Zsazsa szemmel láthatóan zavarban volt.

— Ja, persze, szólt vontatottan, igen, már emlékszem... Ja, igen, jött meg a hangja. — Óriási baklövést követtél el fiam, nem mondtad meg a címedet. En már három hete visszaérkeztem nyugatról, s azóta kereslek téged. Fő, hogy megvagy. Sikerült bejutnod?

— Igen — jelentette sugárzó arccal Sügér. Bent vagyok, csak azt nem tudom, mit kell megszerezni.

Zsazsa arca fontoskodóvá vált. Gyere, ülj ide, az Irat, amiről szó van, a 101/Söder feliratot viseli. Ezt kell megkeresned. Elég, ha megtalálod, megszerezni már én fogom, megértettél?!

— Meg. De azért a tízezer dollár!? — meglesz, ne félj, munkára fel. Egy hét múlva ebben az időben találkozunk. Megértetted a feladatot?

Sügér szorgalmasan bólogatott.

— Most pedig feltűnés nélkül tűnj el! — adta ki az utasítást Zsazsa.

Sügér nem érdeklődött tovább, úgy gondolta, egy kém ne kíváncsiskodjon feleslegesen. — Méltóságteljes arckifejezéssel megindult felfelé a lépcsőkön.

Alig tűnt el Sügér, egy köpcös, kövérkés, elsős kinézésű úriember ereszkedett lefelé a lépcsőkön. Kezében kézitáska volt. Látszólag céltalanul kószált, de amikor észrevette Zsazsát, ő is meglepődött, mint az előbb Sügér, majd lépteit a nő felé irányította.

— Jónapot kívánok.

Zsazsa bólintott.

— Gyere, ülj ide mellém, a feladat a következő. Az irat jelzése 101/Söder...

(Folyt. köv.)